

	I	EØS-ORGANER	
	1.	EØS-rådet	
	2.	EØS-komiteen	
	3.	Parlamentarikerkomiteen for EØS	
	4.	Den rådgivende komité for EØS	
	II	EFTA-ORGANER	
	1.	EFTA-statenes faste komité	
	2.	EFTAs overvåkningsorgan	
2009/EØS/60/01		Vedtak i EFTAs overvåkningsorgan nr. 14/07/COL av 7. februar 2007 om sekstiandre endring av saksbehandlingsregler og materielle regler på statsstøtteområdet ved å erstatte det gamle kapittel 14 med et nytt kapittel 14 – Statsstøtte til forskning, utvikling og innovasjon.	1
2009/EØS/60/02		Sekstiandre endring av retningslinjene for statsstøtte – Vedtak i EFTAs overvåkningsorgan om å foreslå formålstjenlige tiltak	33
	3.	EFTA-domstolen	
	III	EF-ORGANER	
	1.	Rådet	
	2.	Kommisjonen	
2009/EØS/60/03		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5629 – Normeston/MOL/MET JV)	34
2009/EØS/60/04		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5660 – RBS/Deutsche Bank/Spin HoldCo) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	35
2009/EØS/60/05		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5686 – Vitol Holding/Petroplus Refining Antwerp/Petroplus Refining Antwerp Bitumen) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	36
2009/EØS/60/06		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5693 – Hal Holding/Safilo Group)	37

2009/EØS/60/07	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5704 – JBS/Bertin) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte.	38
2009/EØS/60/08	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5708 – KKR/General Atlantic/TASC) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte.	39
2009/EØS/60/09	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5713 – Altor/Pharmacy Company Sweden 1 AB and Pharmacy Company Sweden 8 AB) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	40
2009/EØS/60/10	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5365 – IPO/EnBW/Praha/PT)	41
2009/EØS/60/11	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5519 – E.ON/Electrabel Acquired Assets)	41
2009/EØS/60/12	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5555 – Novartis/Ebewe)	42
2009/EØS/60/13	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5573 – Remeha Group/Baxi Holdings).	42
2009/EØS/60/14	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5589 – Sony/Seiko Epson)	43
2009/EØS/60/15	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5605 – Crédit Mutuel/Monabanq).	43
2009/EØS/60/16	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5622 – Infineon/LSIS/LS Power Semitech JV)	44
2009/EØS/60/17	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5632 – PepsiCo/Pepsi Americas).	44
2009/EØS/60/18	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5633 – PepsiCo/The PepsiCo Bottling Group).	45
2009/EØS/60/19	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5649 – RREEF Fund/Endesa/UFG/SAGGAS).	45
2009/EØS/60/20	Kommisjonsmelding i forbindelse med gjennomføring av artikkel 16 nr. 4 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 om felles regler for drift av ruteflyging i Fellesskapet – Forpliktelse til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging (Frankrike).	46
2009/EØS/60/21	Kommisjonsmelding i forbindelse med gjennomføring av artikkel 17 nr. 5 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 om felles regler for drift av ruteflyging i Fellesskapet – Anbudsinnsbydelse i forbindelse med plikt til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging (Frankrike)	46

3. Domstolen

EFTA-ORGANER

EFTAs OVERVÅKNINGSORGAN

VEDTAK I EFTAs OVERVÅKNINGSORGAN

2009/EØS/60/01

nr. 14/07/COL

av 7. februar 2007

om sekstiandre endring av saksbehandlingsregler og materielle regler på statsstøtteområdet ved å erstatte det gamle kapittel 14 med et nytt kapittel 14 – Statsstøtte til forskning, utvikling og innovasjon

EFTAs OVERVÅKNINGSORGAN⁽¹⁾ HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde⁽²⁾, særlig artikkel 61 til 63 og protokoll 26,

under henvisning til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol⁽³⁾, særlig artikkel 24, artikkel 5 nr. 2 bokstav b),

under henvisning til overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del I artikkel 1, og ut fra følgende betraktninger:

I henhold til artikkel 24 i overvåknings- og domstolsavtalen skal Overvåkningsorganet håndheve EØS-avtalens bestemmelser om statsstøtte.

I henhold til artikkel 5 nr. 2 bokstav b) i overvåknings- og domstolsavtalen skal Overvåkningsorganet utferdige meldinger eller retningslinjer om spørsmål som EØS-avtalen omhandler, dersom EØS-avtalen eller overvåknings- og domstolsavtalen uttrykkelig bestemmer det eller Overvåkningsorganet anser det nødvendig.

Det vises til saksbehandlingsregler og materielle regler på statsstøtteområdet, vedtatt av EFTAs overvåkningsorgan 19. januar 1994⁽⁴⁾.

Kommisjonen for de europeiske fellesskap (heretter kalt Kommisjonen) vedtok 22. november 2006 Fellesskapets rammebestemmelser om statsstøtte til forskning, utvikling og innovasjon⁽⁵⁾.

Disse retningslinjene er også relevante for Det europeiske økonomiske samarbeidsområde.

Det må sikres ensartet anvendelse av statsstøttereglene for EØS i hele Det europeiske økonomiske samarbeidsområde.

I henhold til avsnitt II under overskriften "GENERELT" på slutten av vedlegg XV til EØS-avtalen, skal Overvåkningsorganet, etter samråd med Kommisjonen, vedta tilsvarende rettsakter som dem Kommisjonen vedtar.

Det er holdt samråd med Kommisjonen.

Overvåkningsorganet holdt samråd med EFTA-statene gjennom brev om dette datert 10. januar 2007 til Island, Liechtenstein og Norge –

⁽¹⁾ Heretter kalt Overvåkningsorganet.

⁽²⁾ Heretter kalt EØS-avtalen.

⁽³⁾ Heretter kalt overvåknings- og domstolsavtalen.

⁽⁴⁾ Retningslinjer for anvendelse og fortolkning av EØS-avtalens artikkel 61 og 62 og protokoll 3 artikkel 1 i overvåknings- og domstolsavtalen, vedtatt og utferdiget av EFTAs overvåkningsorgan 19. januar 1994, kunngjort i EFT L 231 av 3.9.1994 og EØS-tillegget nr. 32 av 3.9.1994, sist endret 13. desember 2006. Heretter omtalt som retningslinjene for statsstøtte.

⁽⁵⁾ EUT C 323 av 30.12.2006, s. 1.

GJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

Retningslinjene for statsstøtte endres ved å erstatte det gamle kapittel 14 med et nytt kapittel 14 – Statsstøtte til forskning, utvikling og innovasjon. Det nye kapittelet er vedlagt dette vedtak.

Artikkel 2

Det gamle kapittel 14, Støtte til forskning og utvikling, oppheves.

Artikkel 3

EFTA-statene skal underrettes om dette vedtak ved brev vedlagt en kopi av vedtaket og det nye kapittel 14.

Artikkel 4

Kommisjonen for De europeiske fellesskap skal i samsvar med EØS-avtalens protokoll 27 bokstav d) underrettes ved en kopi av vedtaket og det nye kapittel 14.

Artikkel 5

Dette vedtak med det vedlagte nye kapittel 14 skal offentliggjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 6

Bare den engelske utgaven av vedtaket har gyldighet.

Utferdiget i Brussel, 7. februar 2007

For EFTAs overvåkningsorgan

Bjørn T. Grydeland

President

Kurt Jaeger

Medlem av kollegiet

KAPITTEL 14 STATSSTØTTE TIL FORSKNING, UTVIKLING OG INNOVASJON

1 Innledning

1.1 Formål med statsstøtte til forskning, utvikling og innovasjon

Å fremme forskning, utvikling og innovasjon (heretter kalt FUI) er en viktig oppgave av felles interesse innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområde⁽¹⁾. EF-traktatens artikkel 163 fastsetter at *"Felleskapet skal ha som mål å styrke det vitenskapelige og teknologiske grunnlag for Fellesskapets industri og å stimulere utviklingen av den internasjonale konkurransevne samt å fremme alle de forskningstiltak som anses nødvendige ..."*. EF-traktatens artikkel 164 til 173 beskriver de tiltak som skal gjennomføres i denne forbindelse, samt omfanget og gjennomføringen av det flerårige rammeprogrammet.

EØS-avtalens artikkel 78 fastsetter at avtalepartene skal styrke og utvide samarbeidet innen rammen av Fellesskapets virksomhet på områdene forskning og teknologisk utvikling. EØS-avtalens artikkel 80 angir nærmere at samarbeid etter EØS-avtalens artikkel 78 normalt skal ha form av EFTA-statenes deltakelse i EFs rammeprogrammer, særprogrammer, prosjekter eller andre tiltak. Videre åpner EØS-avtalens protokoll 31 om samarbeid på særskilte områder utenfor de fire friheter, for EFTA-statenes deltakelse og samarbeid på området forskning og teknisk utvikling.

På sitt møte i Barcelona i mars 2002 vedtok Det europeiske råd et klart mål for den framtidige utviklingen av forskningsinnsatsen. Rådet vedtok at Fellesskapets totale utgifter til forskning og utvikling (heretter kalt FoU) og innovasjon skulle økes, med et mål om å nå opp mot 3 % av brutto nasjonalprodukt innen 2010. Rådet klargjorde videre at to tredjedeler av disse nyinvesteringene skulle komme fra den private sektor. For å nå dette målet, bør investeringer i forskning øke med gjennomsnittlig 8 % årlig, fordelt mellom en vekst på 6 % i offentlige utgifter⁽²⁾ og 9 % årlig vekst i private investeringer⁽³⁾.

Målet er at statsstøtten skal øke den økonomiske effektiviteten⁽⁴⁾ og dermed bidra til bærekraftig vekst og økt sysselsetting. Statsstøtte til FUI skal derfor oppfattes som rettmessig dersom støtten kan ventes å føre til økt FUI, og dersom konkurransevidningen ikke anses å være i strid med offentlighetens interesser, som Overvåkningsorganet i forbindelse med dette kapittel oppfatter som økonomisk effektivitet. Formålet med dette kapitlet er å sikre at dette målet kan oppnås, og særlig å gjøre det enklere for EFTA-statene å målrette støtten for bedre å kunne rette opp relevant markedssvikt⁽⁵⁾.

Grunnprinsippet i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 er at statsstøtte er forbudt. I visse tilfeller kan imidlertid slik støtte være forenlig med EØS-avtalens funksjon i henhold til artikkel 61 nr. 2 og nr. 3. Støtte til FUI vil hovedsakelig kunne være berettiget på grunnlag av artikkel 61 nr. 3 bokstav b) og c). I dette kapitlet fastsetter Overvåkningsorganet regler som det vil anvende i vurderingen av støtte som meldes, og utøver med dette sin skjønnsmyndighet, samtidig som det øker rettssikkerheten og gir åpenhet i Overvåkningsorganets beslutningsprosess.

⁽¹⁾ Heretter kalt EØS.

⁽²⁾ Merk at bare deler av de offentlige utgiftene til FoU vil gjelde som statsstøtte.

⁽³⁾ Jf. "Investing in research: an action plan for Europe". Melding fra Kommissjonen til Europaparlamentet, Rådet, Den økonomiske og sosiale komité samt Regionutvalget, COM(2003) 226 endelig, s. 7.

⁽⁴⁾ I økonomifaget benyttes begrepet "effektivitet" (eller "økonomisk effektivitet") for å beskrive i hvilken grad den totale velferd optimeres i et bestemt marked eller økonomien som helhet. Ytterligere FUI øker den økonomiske effektiviteten ved å vri etterspørselen mot nye eller forbedrede produkter, prosesser eller tjenester, noe som tilsvarer en reduksjon i den kvalitetsjusterte prisen på disse varene.

⁽⁵⁾ En "markedssvikt" foreligger når markedet, overlatt til seg selv, ikke fører til et økonomisk effektivt resultat. Det er under slike omstendigheter at statlige inngrep, inkludert statsstøtte, har potensial til å forbedre markedresultatet når det gjelder priser, produksjon og ressursbruk.

1.2 *Statsstøttepolitikk og FUI*

Sett på bakgrunn av Lisboa-strategien anses nivået av FUI ikke som optimalt for økonomien i Fellesskapet, noe som innebærer at en økning i nivået av FUI ville føre til økt vekst i Fellesskapet. Overvåkningsorganet anser, i tråd med utviklingen i Fellesskapet, at de eksisterende reglene for statsstøtte til FoU må moderniseres og forbedres for å møte denne utfordringen.

For det første utvider Overvåkningsorganet gjennom dette kapittel de eksisterende mulighetene for støtte til FoU til å omfatte nye aktiviteter som fremmer innovasjon. Innovasjon kan beskrives som en prosess som knytter kunnskap og teknologi sammen med utnyttelse av markedsmulighetene for nye eller forbedrede produkter, tjenester eller forretningsprosesser sammenlignet med de som allerede er tilgjengelig i det felles marked, og som innebærer en viss grad av risiko. Med henblikk på reglene for statsstøtte anser Overvåkningsorganet imidlertid at statsstøtte til innovasjon ikke skal godkjennes på grunnlag av en abstrakt definisjon av innovasjon, men bare i den utstrekning støtten gjelder konkrete aktiviteter som tydelig retter seg mot markedssvikt som hindrer innovasjon, og der fordelene ved statsstøtte sannsynligvis vil oppveie eventuell mulig skade på konkurranse og handel.

For det annet har Overvåkningsorganet som mål å støtte bedre forvaltning av statsstøtte til FUI. Det foreligger planer om å utvide omfanget av gruppeunntaket for FoU, som nå er begrenset til støtte til små og mellomstore bedrifter (heretter kalt SMB)⁽⁶⁾. En framtidig forordning om generelle gruppeunntak (heretter kalt GGU) vil dekke de mindre problematiske støttetiltakene innenfor FUI. Dette kapittelet vil fortsette å gjelde for alle tiltak som meldes til Overvåkningsorganet enten fordi tiltaket ikke er omfattet av GGU som er innlemmet i EØS-avtalen, eller fordi det aktuelle GGU krever at støtte meldes individuelt, eller fordi EFTA-staten velger å melde et tiltak som i prinsippet kunne vært omfattet av et GGU, samt for vurdering av all ikke-meldt støtte.

For det tredje, for å gjøre Overvåkningsorganets undersøkelser mer målrettede, fastsetter dette kapittelet ikke bare regler for hvorvidt visse støttetiltak er forenlige (avsnitt 5 nedenfor) men også, som følge av den økte risikoen for at visse støttetiltak kan vri konkurransen og handelen, ytterligere elementer i forbindelse med incentivvirkning og nødvendigheten av støtte (avsnitt 6 nedenfor) og en ytterligere framgangsmåte til bruk ved detaljerte vurderinger (avsnitt 7 nedenfor).

I denne sammenheng understreker Overvåkningsorganet at konkurransepregede markeder i prinsippet på egen hånd bør føre til de mest effektive resultater når det gjelder FUI. Dette er imidlertid ikke alltid tilfelle når det gjelder FUI, og inngrep fra myndighetene kan da forbedre resultatet. Foretak vil bare investere mer i forskning i den utstrekning de kan få konkrete kommersielle fordeler av resultatene og er kjent med muligheten for dette. Det finnes mange grunner til lave nivåer av FUI, eksempelvis strukturelle hindringer eller markedssvikt. Strukturelle hindringer bør hovedsakelig søkes fjernet gjennom strukturelle tiltak⁽⁷⁾, mens statsstøtte kan spille en rolle ved å motvirke ineffektivitet som følge av markedssvikt. Videre indikerer empiriske bevis at for at statsstøtte skal være effektivt, må det være del av gunstige rammevilkår, som et tilstrekkelig system for beskyttelse av immaterielle rettigheter, et konkurransepreget miljø med forskning, samt innovasjonsfremmende reguleringslovgivning og finansmarkeder som kan gi støtte.

Statsstøtte vrir imidlertid også konkurransen, og sterk konkurranse er på samme tid en viktig faktor for markedsdrevet stimulering av investering i FUI. Statsstøttetiltak må derfor utformes med omhu for å begrense skadevirkningene. I motsatt fall kan statsstøtte virke mot sin hensikt og redusere det samlede nivået av FUI og økonomisk vekst.

Hovedproblemet i forbindelse med FUI-støtte til foretak er at rivaliserende foretaks incentiver til å investere blir vridd og muligens redusert. Når et foretak mottar støtte, betyr dette generelt at foretaket styrker sin markedsstilling, og at andre foretaks avkastning blir redusert. Dersom

⁽⁶⁾ Handlingsplanen for statsstøtte: Mindre og mer målrettet statsstøtte: et veikart til reform av statsstøtte 2005–2009. COM(2005) 107 endelig – SEC (2005) 795; vedtatt 7. juni 2005.

⁽⁷⁾ Inkludert universitetsutdannelse, forskningsprogrammer og offentlige forskningsfasiliteter, regler for immaterielle rettigheter som favoriserer innovasjon, attraktive rammevilkår for foretak til å drive FUI.

denne reduksjonen er tilstrekkelig, kan det føre til at rivaliserende foretak reduserer sin FUI-aktivitet. Når støtten fører til at mottakeren får færre budsjettmessige restriksjoner, kan det også medføre at mottakerens incentiv til innovasjon blir redusert. Videre kan støtten være til støtte for ineffektive foretak, eller gjøre mottakeren i stand til å utvide markedsskadelig opptreden eller øke sin markedsmakt.

1.3 Avveiningstesten og dens anvendelse på støtte til forskning, utvikling og innovasjon

1.3.1 Handlingsplanen for statsstøtte: mindre og mer målrettet statsstøtte, avveiningstest for vurdering av støtte

I sin handlingsplan for statsstøtte⁽⁸⁾ kunngjorde Kommisjonen at ”for best å bidra til den nylanserte Lisboa-strategien for vekst og sysselsetting, vil Kommisjonen der det er nødvendig styrke sin økonomiske tilnærming til analyse av statsstøtte. En økonomisk tilnærming er et instrument for bedre å kunne fokusere og målrette visse statsstøttetiltak mot målene i den nylanserte Lisboa-strategien.”

I vurderingen av om et støttetiltak kan være i samsvar med EØS-avtalens virkemåte, vil Overvåkningsorganet, ut fra samme tilnærming som Kommisjonen, avveie den positive virkningen av et støttetiltak for å oppnå et mål av felles interesse, mot de potensielt skadelige bivirkningene i form av vridning av handelen og konkurranse. Kommisjonens handlingsplan for statsstøtte, som bygger på eksisterende praksis, har formalisert denne avveiningen i hva som er blitt omtalt som en ”avveiningstest”⁽⁹⁾. Den omfatter tre trinn for å vurdere godkjenningen av et statsstøttetiltak, der de to første trinnene ser på de positive virkningene og det tredje trinnet på de negative, og der man så veier de positive og negative virkningene opp mot hverandre:

- 1) Er støttetiltaket rettet mot et klart definert mål av felles interesse (f.eks. vekst, sysselsetting, samhörighet, miljø)?
- 2) Er støtten godt utformet for å oppnå målet av felles interesse, dvs. er den foreslåtte støtten rettet mot markedssvikten eller andre mål?
 - i) Er statsstøtte et egnet virkemiddel?
 - ii) Finnes det en incentivvirkning, dvs. fører støtten til at foretakene endrer opptreden?
 - iii) Er støtten av rimelig omfang, eller kunne den samme endringen oppnås med mindre støtte?
- 3) Er skadevirkningene på konkurransen og handelen begrenset, slik at avveiningen som helhet blir positiv?

Denne avveiningen gjelder både ved utformingen av statsstøtteregler og i vurdering av enkeltsaker.

Når det gjelder en gruppeunntaksforordning, er statsstøtten i samsvar med reglene dersom de forutsetningene som er beskrevet, er oppfylt. Det samme gjelder generelt for de fleste tilfeller som er aktuelle i henhold til dette kapitlet.

Når det gjelder enkeltstående støttetiltak som kan innebære en betydelig risiko for vridning som følge av høye støttebeløp, vil Overvåkningsorganet foreta en helhetlig vurdering av de positive og negative virkningene av støtten basert på proporsjonalitetsprinsippet.

1.3.2 Mål av felles interesse som berøres av kapitlet

Dette kapitlet handler om fremming av forskning, utvikling og innovasjon, som er et mål av felles interesse. Det har til hensikt å forbedre den økonomiske effektiviteten ved å takle klart definerte tilfeller av markedssvikt, som hindrer økonomien i EØS fra å nå optimalt nivå av FUI.

⁽⁸⁾ Handlingsplanen for statsstøtte (fotnote 6), nr. 21.

⁽⁹⁾ Jf. handlingsplanen for statsstøtte (fotnote 6), nr. 11 og 20, nærmere beskrevet i kunngjøringen om innovasjon, COM (2005) 436 endelig, av 21. september 2005.

For å fastsette regler som sikrer at støttetiltak innfrir dette målet, er det framfor alt nødvendig å identifisere markedssvikt som hindrer FUI. FUI finner sted gjennom en rekke aktiviteter som befinner seg oppstrøms for en rekke produktmarkeder, og som utnytter tilgjengelige FUI-muligheter for å utvikle nye eller bedre produkter⁽¹⁰⁾ og prosesser på disse markedene, og dermed fremmer økonomisk vekst. Med tanke på de tilgjengelige FUI-ressurser kan markedssvikt imidlertid hindre markedet fra å fungere optimalt, og føre til et ineffektivt resultat av følgende grunner:

- **Positive ringvirkninger/overføring av kunnskap:** FUI genererer ofte fordeler for samfunnet i form av overføring av kunnskap. Dersom bare markedet skulle avgjøre, kan imidlertid en del prosjekter som ville være til fordel for samfunnet, ikke bli gjennomført fordi de gir utilfredsstillende avkastning for private investorer, ettersom profittsøkende foretak ikke tar hensyn til de eksterne virkningene av sine tiltak når de vurderer hvor mye FUI de skal drive. Følgelig blir prosjekter som er i samfunnets interesse ikke nødvendigvis fulgt opp uten at myndighetene griper inn.
- **Offentlig interesse/overføring av kunnskap:** For å skape generell kunnskap, er det på samme måte som ved grunnforskning umulig å hindre andre fra å benytte resultatet (offentlighetens beste), mens mer konkret kunnskap i tilknytning til produksjonen kan beskyttes, eksempelvis gjennom patenter som tillater oppfinneren høyere avkastning på oppfinnelsen. For å finne den egnede politikken for å støtte FUI, er det viktig å skille mellom generell kunnskap og kunnskap som kan beskyttes. Foretak har en tendens til å utnytte generell kunnskap skapt av andre, og være uvillige til å skape kunnskapen selv. Markedet er muligens ikke bare ineffektivt, men fullstendig fraværende. Dersom mer generell kunnskap ble produsert, kunne hele samfunnet nyte godt av ringvirkningene overføringen av kunnskap har for hele økonomien. Av denne grunn kan myndighetene måtte støtte foretak for å skape kunnskap. Når det gjelder grunnforskning, kan de måtte betale fullt ut for foretaks innsats for å foreta grunnforskning.
- **Utilstrekkelig og asymmetrisk informasjon:** FUI kjennetegnes av en stor grad av risiko og usikkerhet. Som følge av utilstrekkelig og/eller asymmetrisk informasjon kan private investorer nøle med å ville finansiere verdifulle prosjekter, og svært kvalifiserte personer blir kanskje ikke kjent med muligheter for stillinger i nyskapende foretak. Følgelig blir det muligens ikke tilført tilstrekkelige menneskelige og økonomiske ressurser til disse markedene, og prosjekter som ville være verdifulle for økonomien blir ikke gjennomført.
- **Koordinering og nettverksfeil:** Foretakenes evne til å koordinere eller i det minste samarbeide med hverandre, og på denne måten levere FUI, kan være redusert. Problemer kan oppstå av flere grunner, inkludert vansker med å koordinere FoU og å finne egnede samarbeidspartnere.

1.3.3 Egnede virkemiddel

Det er viktig å huske at det kan være andre og bedre virkemidler for å øke nivået av FUI i økonomien, eksempelvis reguleringstiltak, økte bevilgninger til universiteter, generelle skatte- og avgiftstiltak som kommer FUI til gode⁽¹¹⁾. Hvorvidt et bestemt virkemiddel er egnet i en bestemt situasjon, har vanligvis sammenheng med hva som er hovedgrunnene til problemet. Å redusere markedshindringer kan være et bedre virkemiddel enn statsstøtte for å bekjempe vanskene nye deltakere på markedet har med å nyttiggjøre seg FUI-resultater. Økte investeringer i universiteter kan være bedre for å rette opp en mangel på kvalifisert FUI-personale enn å gi statsstøtte til FUI-prosjekter. EFTA-statene bør derfor velge statsstøtte når det er et egnet virkemiddel i forhold til problemet de søker å løse. Dette betyr at det er nødvendig å identifisere klart hvilken markedssvikt man forsøker å rette opp gjennom støttetiltaket.

⁽¹⁰⁾ Dette omfatter tjenester.

⁽¹¹⁾ Se retningslinjene for statsstøtte kapittel 17.B, Anvendelse av statsstøttereglene på tiltak knyttet til direkte beskatning av foretak. Dette kapitlet er basert på kommisjonskunngjøring om anvendelse av statsstøttereglene på tiltak knyttet til direkte beskatning av foretak (EFT C 384 av 10.12.1998, s. 3), tilpasset EØS-avtalens særlige virkeområde og formål.

1.3.4 *Incentivvirkning og nødvendigheten av støtte*

Statsstøtte til FUI må føre til at mottakeren av støtten endrer opptreden og øker nivået av FUI-aktiviteter og FUI-prosjekter, eller at aktiviteter finner sted som ellers ikke ville finne sted, eller ville finne sted i mer begrenset omfang. Overvåkningsorganet anser at støtten må føre til at FUI-aktivitet øker i omfang, beløp som brukes eller i hastighet. Ineffektive virkninger påvises ved kontrafaktisk analyse, der nivået av forventet aktivitet med og uten støtte sammenlignes. EFTA-statene må tydelig godtgjøre hvordan de har til hensikt å sikre at incentivvirkningen er til stede.

1.3.5 *Støttens forholdsmessighet*

Støtten anses bare som forholdsmessig dersom det samme resultatet ikke kunne oppnås med et mindre konkurransevridende støttetiltak. Særlig må støttebeløpet og støtteintensiteten begrenses til det laveste nivået som er tilstrekkelig for at den aktuelle FUI-aktiviteten kan finne sted.

1.3.6 *Skadevirkningene av støtten til FUI må være begrenset, slik at avveiningen som helhet blir positiv*

Mulig konkurransevridning som følge av statsstøtte til FUI kan skje på følgende måter:

- forstyrrelse av de dynamiske incentivene til foretak og skape fortregning
- støtte til ineffektiv produksjon
- praksis som stenger aktører ute fra markedet og øker markedsmakt
- virkninger på lokaliseringen av økonomisk aktivitet i EØS-statene
- virkninger på handelen i det indre markedet.

De negative virkningene er normalt høyere jo høyere støttebeløp det er tale om, og for støtte som gis til aktiviteter som er nær kommersiell utnyttelse av produktet eller tjenesten. Følgelig bør støtteintensiteten generelt være lavere for aktiviteter knyttet til utvikling og innovasjon, enn for forskningsrelaterte aktiviteter. I definisjonen av støtteberettigede kostnader er det også viktig å sikre at kostnader som kan anses å gjelde rutinemessige aktiviteter for et foretak, ikke kan motta støtte. Videre vil mottakerens og de aktuelle markedenes karakter påvirke hvor stor konkurransevridningen blir. Slike aspekter vil bli tatt i nærmere betraktning i de sakene som underlegges en detaljert vurdering.

1.4 *Gjennomføring av avveiningen: rettslige presumpsjoner og behov for nærmere vurdering*

Dette kapitlet får anvendelse ved vurderingen av støtte til forskning, utvikling og innovasjon som meldes til Overvåkningsorganet. Overvåkningsorganets vurdering av støttens forenlighet vil bli foretatt på grunnlag av avveiningen beskrevet i del 1. Følgelig vil et tiltak bare bli godkjent dersom denne avveiningen, alle elementer tatt i betraktning, fører til en grunnleggende positiv vurdering. Overvåkningsorganets vurderinger i denne avveiningen kan imidlertid variere, ettersom forskjellige typer tiltak kan innebære forskjellige former for påvirkning av handelen og konkurransen. Med forbehold for protokoll 3 del II artikkel 4–7 i avtalen mellom EFTA-statene om opprettelsen av et overvåkningsorgan og en domstol⁽¹²⁾, anvender Overvåkningsorganet forskjellige rettslige presumpsjoner avhengig av hva slags statsstøttetiltak som er meldt.

All støtte som meldes vil først bli vurdert i henhold til bestemmelsene i avsnitt 5. Her har Overvåkningsorganet angitt en rekke tiltak der man i utgangspunktet anser at statsstøtte rettett mot disse vil være rettett mot en bestemt markedssvikt som hindrer FUI. Overvåkningsorganet har videre beskrevet en serie vilkår og parametere som har som mål å sikre at statsstøtte rettett mot disse områdene faktisk har en incentivvirkning, er forholdsmessig og har begrenset negativ innflytelse på konkurransen og handelen. Avsnitt 5 inneholder derfor parametere når det gjelder aktivitetene som støttes, støtteintensitet og vilkår i forbindelse med støttens forenlighet. I prinsippet kan bare tiltak som tilfredsstillende kriteriene angitt i avsnitt 5 være forenlige med EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) i henhold til dette kapitlet.

⁽¹²⁾ Heretter kalt overvåknings- og domstolsavtalen.

I avsnitt 6 angir Overvåkningsorganet nærmere hvordan det vil vurdere støttens nødvendighet og incentivvirkning.

I avsnitt 7 beskriver Overvåkningsorganet nærmere hvilke saker som vil bli underlagt en detaljert vurdering, og hvordan dette vil skje.

Dette innebærer forskjellige vurderingsnivåer, beskrevet nærmere nedenfor. Når det gjelder det første nivået, anser Overvåkningsorganet at det i prinsippet er tilstrekkelig at de aktuelle tiltakene er i samsvar med vilkårene beskrevet i avsnitt 5, forutsatt at vilkårene i avsnitt 6 for å forutsette en incentivvirkning er oppfylt. Ved alle andre tiltak anser Overvåkningsorganet at ytterligere undersøkelser er nødvendig, på grunn av høyere risiko for konkurransen og handelen, som følge av virksomheten, støttebeløpet eller type mottaker. Den ytterligere undersøkelsen vil generelt bestå av nærmere og mer detaljert faktaanalyse av saken i tråd med bestemmelsene i avsnitt 6 når det gjelder nødvendighet og incentivvirkning, eller i avsnitt 7 når det gjelder vurdering av støtte som overskrider grensene fastsatt i avsnitt 7.1. Som følge av denne ytterligere undersøkelsen kan Overvåkningsorganet godkjenne støtten, erklære at den ikke er forenlig med EØS-avtalens virkemåte, eller at den på visse vilkår er forenlig med EØS-avtalens virkemåte.

For det første anser Overvåkningsorganet at ved visse støttetiltak vil det å innfri vilkårene i avsnitt 5 og 6 generelt være tilstrekkelig for at støtten skal anses som forenlig, ettersom det antas at en avveining foretatt ved en slik støtte ville gi et positivt utfall. Om et tiltak kan falle inn under denne kategorien avhenger av type støttemottaker, aktiviteten som mottar støtte og omfanget av støtten. Overvåkningsorganet anser at de følgende tiltakene vil bli oppfattet som forenlige på grunnlag av avsnitt 5 og 6 dersom de i) innfrir alle vilkår og parametere nevnt i avsnitt 5, og ii) støtten først gis etter at søknad er inngitt til de nasjonale myndigheter:

- prosjektstøtte og gjennomførbarhetsstudie der støttemottakeren er en SMB og der støttebeløpet er under EUR 7,5 millioner per SMB for et prosjekt (prosjektstøtte pluss støtte til gjennomførbarhetsstudie)
- støtte til kostnader ved immaterielle rettigheter for SMB
- støtte til unge nyskapende foretak
- støtte til nyskapende rådgivningstjenester, støtte til tjenester som støtter innovasjon
- støtte til lån av svært kvalifisert personale.

For tiltak som angitt ovenfor klargjør avsnitt 6 at en incentivvirkning antas å være til stede dersom vilkåret i bokstav ii) ovenfor er oppfylt.

For det annet, når det gjelder meldt støtte **under** grensene fastsatt i dette kapittels avsnitt 7.1, består den ytterligere undersøkelsen i å påvise incentivvirkningen og nødvendigheten av støtten som beskrevet i avsnitt 6. Slike tiltak vil derfor bli oppfattet som forenlige på grunnlag av avsnitt 5 og 6 bare dersom i) de innfrir alle vilkår og parametere nevnt i avsnitt 5, og ii) dersom incentivvirkningen og nødvendigheten er påvist i henhold til avsnitt 6.

For det tredje, når det gjelder meldt støtte **over** grensene fastsatt i dette kapittels avsnitt 7.1, består den ytterligere undersøkelsen i en utførlig vurdering i henhold til avsnitt 7. Slike tiltak vil derfor bli oppfattet som forenlige på grunnlag av avsnitt 5, 6 og 7 bare dersom i) de innfrir alle vilkår og parametere nevnt i avsnitt 5, og ii) dersom avveiningen i henhold til avsnitt 7 samlet gir et positivt resultat.

1.5 Begrunnelse for bestemte tiltak nevnt i dette kapittelet

Når disse kriteriene anvendes på FUI, har Overvåkningsorganet identifisert en rekke tiltak der statsstøtte under bestemte vilkår kan være forenlig med EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c).

Støtte til prosjekter som dekker grunnforskning, industriell forskning og utviklingsarbeid er hovedsakelig rettet mot markedssvikt knyttet til positive ringvirkninger (videreføring av kunnskap), inkludert offentlighetens beste. Overvåkningsorganet ser det som nyttig å ha forskjellige kategorier FUI-aktiviteter, selv om aktivitetene kan følge en interaktiv innovasjons-

modell heller enn en lineær modell. Forskjellig støtteintensitet gjenspeiler forskjellig omfang av markedssvikt, og hvor nær aktiviteten er kommersiell utnyttelse. Sammenlignet med de tidligere retningslinjene for statsstøtte på dette området, har også visse innovasjonsaktiviteter blitt inkludert i utviklingsarbeid. Dessuten er bonussystemet blitt forenklet. Ettersom markedssvikt kan ventes å ha større konsekvenser og de positive ringvirkningene bli større, virker bonuser rettferdiggjort for SMB, samarbeid mellom og med SMB, samarbeid over landegrensene og offentlig/privat samarbeid (samarbeid mellom foretak og offentlige forskningsorganisasjoner).

Støtte til tekniske forprosjekter i forbindelse med FUI-prosjekter har som formål å bekjempe markedssvikt knyttet til mangelfull og asymmetrisk informasjon. Disse studiene anses for å være lengre unna markedet enn prosjektet i seg selv, og relativt høy støtteintensitet kan derfor godtas.

Støtte til kostnader ved immateriell eiendomsrett for SMB er hovedsakelig rettet mot markedssvikt knyttet til positive ringvirkninger (videreføring av kunnskap). Formålet er å øke muligheten for SMB til å utnytte resultatene i større grad, og dermed gi dem større incentiv til å foreta FUI.

Støtte til unge nyskapende foretak er innført for å bekjempe markedssvikt knyttet til mangelfull og asymmetrisk informasjon, som rammer slike foretak særlig sterkt og hindrer deres mulighet til å skaffe seg tilstrekkelige midler til nyskapende tiltak.

Støtte til prosess- og organisasjonsmessig innovasjon i tjenestesektoren retter seg mot markedssvikt knyttet til mangelfull informasjon og positive ringvirkninger. Det er ment å takle problemet med at innovasjon i tjenestesektoren kanskje ikke passer inn i FoU-kategoriene. Innovasjon i tjenestesektoren skyldes ofte kontakt med kundene og samspill med markedet, heller enn utnyttelse og bruk av eksisterende vitenskapelig, teknisk eller forretningsmessig kunnskap. Videre har innovasjon i tjenestesektoren en tendens til å være basert på nye prosesser og ny organisering, heller enn på teknisk utvikling. Dette kan bety at prosess- og organisasjonsmessig innovasjon i tjenestesektoren ikke blir tilstrekkelig dekket av FoU-prosjektstøtte, og at det kreves ytterligere og målrettede støttetiltak for å bekjempe tilfeller av markedssvikt som hindrer dette.

Støtte til rådgivningstjenester og tjenester til støtte for innovasjon, som ytes av formidlere, retter seg mot markedssvikt knyttet til utilstrekkelig spredning av informasjon, eksterne faktorer og manglende koordinering. Statsstøtte er en egnet løsning for å endre incentivene for SMB til å kjøpe slike tjenester, og å øke tilførselen av og etterspørselen etter tjenester som tilbys av formidlere innen innovasjon.

Støtte til lån av høyt kvalifisert personale retter seg mot markedssvikt knyttet til utilstrekkelig informasjon i arbeidsmarkedet i EØS. Høyt kvalifisert personale i EØS blir mer sannsynlig ansatt av store foretak, ettersom de gjerne oppfatter at store foretak tilbyr bedre arbeidsvilkår, og en sikrere og mer attraktiv karriere. SMB kunne imidlertid få glede av viktig kunnskapsoverføring og økt innovasjonsevne dersom de var i stand til å rekruttere høyt kvalifiserte personer til å utføre FUI-aktiviteter. Å bygge bro mellom store foretak eller universiteter og SMB kan også bidra til å rette på mangler i markedet i forbindelse med koordinering, og fremme framvekst av "klynger".

Støtte til innovasjonsklynger har som mål å takle markedssvikt knyttet til koordineringsproblemer som hindrer utviklingen av slike klynger, eller som hindrer samhandlingen og flyten av kunnskap innen klyngene. Her kan statsstøtte være nyttig på to måter: for det første ved å støtte investeringer i åpen og delt infrastruktur for innovasjonsklynger, og for det andre ved å fremme aktivisering av klyngene, til støtte for samarbeid, nettverksbygging og læring.

2. Anvendelsesområde og definisjoner

2.1 Kapitlets anvendelsesområde

I henhold til de generelle prinsippene i EØS-avtalen kan statsstøtte ikke godkjennes dersom tiltaket er diskriminerende i et omfang som ikke er berettiget ved dets karakter som statsstøtte. Når det gjelder FUI må det særlig understrekes at Overvåkningsorganet ikke vil godkjenne et støttetiltak som utelukker muligheten for at FUI-resultater kan utnyttes i andre EØS-stater.

Offentlige myndigheter kan bestille FoU fra foretak, eller kjøpe resultatene fra disse. Dersom slik FoU ikke kjøpes til markedspris, vil det normalt innebære statsstøtte i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1. Dersom slike kontrakter derimot tildeles på markedsmessige vilkår, der en indikator kan være om det har foregått en anbudsprosedyre i henhold til gjeldende direktiver om offentlige innkjøp, særlig europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF av 31. mars 2004 om samordning av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester⁽¹³⁾, innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XVI nr. 4 ved EØS-komiteens beslutning nr. 68/2006 (EUT L 245 av 7.9.2006, s. 22 og EØS-tillegget nr. 44 av 7.9.2006, s. 18) og europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF av 31. mars 2004 om samordning av framgangsmåtene ved tildeling av offentlige bygge- og anleggskontrakter, kontrakter om offentlige varekjøp og kontrakter om offentlige tjenesteytelser⁽¹⁴⁾, innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XVI nr. 2 ved EØS-komiteens beslutning nr. 68/2006 (EUT L 245 av 7.9.2006, s. 22 og EØS-tillegget nr. 44 av 7.9.2006, s. 18), vil Overvåkningsorganet vanligvis anse at det ikke foreligger statsstøtte i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1.

Kapitlet gjelder støtte til forskning, utvikling og innovasjon i alle sektorer som faller inn under EØS-avtalen. Det gjelder også de sektorer som er underlagt særskilte regler for statsstøtte, så sant ikke annet er fastsatt i de aktuelle reglene.

Kapitlet gjelder statsstøtte til FUI på miljøområdet⁽¹⁵⁾, ettersom det er mange synergivirkninger som kan utnyttes mellom innovasjon med henblikk på kvalitet og ytelse, og innovasjon for å optimere energiutnyttelse, avfall og sikkerhet.

Etter ikrafttreddelsen av kommisjonsforordning (EF) nr. 364/2004 av 25. februar 2004 om endring av forordning (EF) nr. 70/2001 for å utvide dens virkeområde til å omfatte støtte til forskning og utvikling⁽¹⁶⁾, innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XV nr. 1f ved EØS-komiteens beslutning nr. 131/2004 (EUT L 64 av 10.3.2005, s. 67 og EØS-tillegget nr. 12 av 10.3.2005, s. 49), er støtte til forskning og utvikling til SMB unntatt fra meldingskravet på de vilkår som er fastsatt i kommisjonsforordning (EF) nr. 70/2001 av 12. januar 2001 om anvendelse av EF-traktatens artikkel 87 og 88 på statsstøtte til små og mellomstore bedrifter⁽¹⁷⁾, innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XV nr. 1f. EFTA-statene står imidlertid fritt til likevel å melde slik støtte. Dersom de velger å gjøre dette, vil dette kapitlet fortsatt bli brukt til vurderingen av slik meldt støtte.

Selv om personalkostnader er støtteberettiget under flere av tiltakene som faller inn under dette kapitlet, og det er innført mulighet til støtte til lån av høyt kvalifisert personale, omfattes generell sysselsettings- og opplæringsstøtte til forskere fortsatt av de spesifikke statsstøttereglene for sysselsettings- og opplæringsstøtte, for tiden kommisjonsforordning (EF) nr. 68/2001 av 12. januar 2001 om anvendelse av EF-traktatens artikkel 87 og 88 på opplæringsstøtte⁽¹⁸⁾, innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XV nr. 1d ved EØS-komiteens beslutning nr. 88/2002 (EFT L 266 av 3.10.2002, s. 37 og EØS-tillegget nr. 49 av 3.10.2002, s. 13), og kommisjonsforordning (EF) nr. 2204/2002 av 12. desember 2002 om anvendelsen av EF-traktatens artikkel 87 og 88 på statsstøtte til sysselsetting⁽¹⁹⁾, innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XV nr. 1g ved EØS-komiteens beslutning nr. 83/2003.

Støtte til forskning, utvikling og innovasjon til foretak i vanskeligheter i betydningen av retningslinjene for statsstøttes kapittel 16, Krisestøtte til omstrukturering og foretak i vanskeligheter⁽²⁰⁾, omfattes ikke av dette kapitlet.

⁽¹³⁾ EUT L 134 av 30.4.2004, s. 1.

⁽¹⁴⁾ EUT L 134 av 30.4.2004, s. 114.

⁽¹⁵⁾ Jf. retningslinjene for statsstøtte kapittel 15, Støtte til miljøvern, nr. 7. Dette kapitlet svarer til Fellesskapets retningslinjer for statsstøtte til miljøvern (EFT C 37 av 3.2.2001, s. 3). Dessuten vil Overvåkningsorganet, i forbindelse med revisjon av retningslinjene for miljøvern, vurdere muligheten for å integrere nye tiltak som også kan omfatte miljømessig innovasjon.

⁽¹⁶⁾ EUT L 63 av 28.2.2004, s. 22.

⁽¹⁷⁾ EFT L 10 av 13.1.2001, s. 33. Forordning som endret ved forordning (EF) nr. 364/2004.

⁽¹⁸⁾ EFT L 10 av 13.1.2001, s. 20. Forordning som endret ved forordning (EF) nr. 363/2004 (EUT L 63 av 28.2.2004, s. 20).

⁽¹⁹⁾ EFT L 337 av 13.12.2002, s. 3.

⁽²⁰⁾ Kapittel 16 i retningslinjene for statsstøtte tilsvarer Fellesskapets retningslinjer for krisestøtte og omstrukturingsstøtte til foretak i vanskeligheter (gjeldende utgave i EUT C 244 av 1.10.2004, s. 2).

2.2 Definisjoner

For dette kapittelets formål menes med:

- a) ”**små og mellomstore bedrifter**” eller ”SMB”, ”**små bedrifter**” og ”**mellomstore bedrifter**”: slike bedrifter i betydningen av forordning (EF) nr. 70/2001, innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XV nr. 1f, eller eventuelle rettsakter som måtte erstatte denne,
- b) ”**store bedrifter**”: foretak som ikke faller inn under definisjonen av små og mellomstore bedrifter,
- c) ”**støtteintensitet**”: brutto støttebeløp uttrykt i prosent av prosjektets støtteberettigede kostnader. Alle tall skal oppgis før eventuelt trekk av skatt eller andre avgifter. Når støtte gis i annen form enn som tilskudd, skal støttebeløpet regnes som støttens tilskuddsekvivalent. Støtte som kan betales i flere avdrag skal diskonteres til sin verdi på tidspunktet den vedtas. Renten som benyttes ved slik diskontering og for å beregne støtteandelen i et mykt lån skal være referanserenten som gjelder på det tidspunktet støtten vedtas. Støtteintensiteten beregnes per mottaker.
- d) ”**forskningsorganisasjon**”: en enhet, som et universitet eller et forskningsinstitutt, uavhengig av rettslig status (underlagt offentlig eller privat rett) eller finansiering, som har som primærformål å foreta grunnforskning, industriell forskning eller utviklingsarbeid og spre resultatene gjennom undervisning, publisering eller teknologioverføring; all fortjeneste reinvesteres i disse aktivitetene eller spredning av resultatene eller undervisning; foretak som kan påvirke en slik enhet, eksempelvis aksjonærer eller medlemmer, skal ikke ha noen foretrukket adgang til enhetens forskningskapasitet eller forskningsresultater,
- e) ”**grunnforskning**”: eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å skaffe til veie ny kunnskap om det underliggende grunnlag for fenomener og observerbare fakta, uten sikte på spesiell anvendelse eller bruk,
- f) ”**industriell forskning**”: planmessig forskning eller kritiske undersøkelser som har til formål å vinne ny kunnskap og nye evner til å utvikle nye produkter, prosesser eller tjenester eller til å foreta en vesentlig forbedring av eksisterende produkter, prosesser eller tjenester. Det omfatter å skape komponenter i komplekse systemer, som er nødvendig for industriell forskning, særlig for generisk validering av teknologi, og utelukker prototyper som omfattet av bokstav g),
- g) ”**utviklingsarbeid**”: skaffe seg, kombinere, forme og utnytte eksisterende vitenskapelig, teknisk, forretningsmessig og annen relevant kunnskap og evne, med tanke på å frambringe planer og ordninger eller konstruksjoner for nye, endrede eller forbedrede produkter, prosesser eller tjenester. Dette kan også eksempelvis omfatte andre aktiviteter rettet mot konseptdefinisjon, utforming og dokumentasjon av nye produkter, prosesser og tjenester. Aktivitetene kan omfatte framstilling av utkast, tegninger, planer og annen dokumentasjon, forutsatt at disse ikke er beregnet for kommersiell bruk.

Utviklingen av kommersielt utnyttbare prototyper og pilotprosjekter er også omfattet når prototypen nødvendigvis er det endelige kommersielle produktet, og der det er for kostbart å framstille den til at den bare skal benyttes til demonstrasjons- og valideringsformål. I tilfelle en senere kommersiell utnyttelse av demonstrasjons- eller pilotprosjekter, skal eventuelle inntekter fra slik bruk trekkes fra de støtteberettigede kostnadene.

Eksperimentell framstilling og testing av produkter, prosesser og tjenester dekkes også, forutsatt at disse ikke kan utnyttes eller omformes slik at de kan utnyttes i industriell bruk eller kommersielt.

Utviklingsarbeid omfatter ikke rutinemessige eller periodiske endringer av produkter, produksjonslinjer, framstillingsprosesser, eksisterende tjenester og andre pågående operasjoner, selv om slike endringer kan innebære forbedringer,

- h) ”**forskudd som skal tilbakebetales**”: et lån til et prosjekt som betales i ett eller flere avdrag, og der vilkårene for tilbakebetaling avhenger av resultatet av FUI-prosjektet,

- i) **”prosessinnovasjon”**⁽²¹⁾: innføring av en ny eller betydelig forbedret framstillings- eller leveringsmåte (herunder betydelige endringer i teknikk, utstyr og/eller programvare). Mindre endringer eller forbedringer, økt produksjons- eller tjenesteytende evne gjennom tillegg av produksjons- eller logistikk-systemer som er svært like de som allerede er i bruk, avslutte bruken av en prosess, alminnelig utskifting eller utvidelse av kapitalvarer, endringer som skyldes utelukkende endringer i faktorpriser, tilpasning, ordinære sesongmessige eller andre sykliske endringer eller handel med nye eller betydelig forbedrede produkter regnes ikke som innovasjon,
- j) **”organisasjonsmessig innovasjon”**⁽²²⁾: innføring av nye organisasjonsmessige metoder i foretakets forretningspraksis, organisering av arbeidet eller forhold til utenverdenen. Endringer i forretningspraksis, organisering av arbeidsplassen eller forhold til utenverdenen som er basert på organisasjonsmessige metoder som allerede er i bruk i foretaket, endringer i ledelsesstrategi, fusjoner og oppkjøp, avslutte bruken av en prosess, alminnelig utskifting eller utvidelse av kapitalvarer, endringer som skyldes utelukkende endringer i faktorpriser, tilpasning, ordinære sesongmessige eller andre sykliske endringer eller omsetning av nye eller betydelig forbedrede produkter regnes ikke som innovasjon,
- k) **”høyt kvalifisert personale”**: forskere, ingeniører, konstruktører og markedssjefer med utdanning på høyskole- eller universitetsnivå og minst fem års faglig relevant erfaring. Arbeid med doktorgrad kan regnes som faglig relevant erfaring,
- l) **”utstasjonering”**: midlertidig ansettelse av personale hos en støttmottaker i en bestemt tid, hvorefter vedkommende har rett til å returnere til sin opprinnelige arbeidsgiver,
- m) **”innovasjonsklynger”**: grupperinger av uavhengige foretak – nystartede innovasjonsbedrifter, små, mellomstore og store bedrifter samt forskningsorganisasjoner – som opererer i en bestemt sektor og region og har til hensikt å stimulere nyskapende aktivitet ved å fremme intensivt samarbeid, deling av utstyr og utveksling av kompetanse og ekspertise, og ved å bidra effektivt til teknologioverføring, nettverksbygging og informasjonsspredning blant foretakene i senteret. Fortrinnsvis skal EFTA-staten søke å skape en egnet balanse mellom SMB og større foretak i senteret, for å oppnå en viss kritisk masse, særlig gjennom spesialisering på et bestemt område av FUI og under hensyn til eksisterende klynger i EFTA-staten og på EØS-nivå.

3. Statsstøtte i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1

Generelt vil all finansiering som innfrir kriteriene i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 bli oppfattet som statsstøtte. Med henblikk på å gi nærmere veiledning beskrives nedenfor eksempler som typisk kan oppstå innenfor forskning, utvikling og innovasjon.

3.1 *Forskningsorganisasjoner og innovasjonsformidlere som mottakere av statsstøtte i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1*

Spørsmålet om forskningsorganisasjoner er mottakere av statsstøtte må besvares i tråd med generelle prinsipper for statsstøtte.

I henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 og sakspraksis fra EFTA-domstolen og fellesskapsdomstolene, vil offentlig finansiering av FUI-aktiviteter gjennom forskningsorganisasjoner regnes som statsstøtte dersom alle kravene i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 er oppfylt. I tråd med sakspraksis krever dette blant annet at forskningsorganisasjonen kan regnes som et foretak i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1. Dette er ikke avhengig av organisasjonens rettslige status (om den er offentligrettslig eller privatrettslig organisert) eller av om den er profittoorientert eller ikke. Det som er avgjørende for om en forskningsorganisasjon kan karakteriseres som et foretak, er om den utfører en økonomisk virksomhet, dvs. en virksomhet som består av å tilby varer og/eller tjenester på et gitt marked⁽²³⁾. Dette tilsier at eventuell offentlig finansiering av

⁽²¹⁾ Jf. definisjon i Oslo-manualen, retningslinjer for innsamling og tolkning av data om innovasjon, 3. utgave, Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling 2005, side 49.

⁽²²⁾ Jf. definisjonen i Oslo-manualen, side 51.

⁽²³⁾ Sak 118/85 *Kommisjonen mot Italia* [1987] saml 2599, nr. 7; sak C-35/96 *Kommisjonen mot Italia* [1998] saml I-3851, CNSD, nr. 36; sak C-309/99 *Wouters* [2002] saml I-1577, nr. 46.

økonomiske aktiviteter faller inn under EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 dersom alle andre vilkår er oppfylt.

3.1.1 *Offentlig finansiering av ikke-økonomisk virksomhet*

Hvor én og samme organisasjon driver virksomhet av både økonomisk og ikke-økonomisk art, må, dersom den ikke-økonomiske virksomheten ikke skal falle inn under EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1, de to virksomhetstypene og deres kostnader og finansiering skilles klart fra hverandre slik at kryssubsidiering av den økonomiske virksomheten unngås⁽²⁴⁾. Dokumentasjon for at kostnadene er riktig allokert kan bestå av årsregnskap for universitetene og forskningsorganisasjonene.

Overvåkningsorganet er likevel av den oppfatning at forskningsorganisasjoners hovedaktivitet normalt er av ikke-økonomisk karakter, særlig:

- utdanning av flere og dyktigere personer
- uavhengig FoU for mer kunnskap og bedre forståelse, inkludert FoU-samarbeid
- spredning av forskningsresultater.

Overvåkningsorganet anser videre at teknologioverføring (lisensiering, spinoff-skaping eller andre former for styring av kunnskap som er skapt av forskningsorganisasjonen) er av ikke-økonomisk karakter dersom disse aktivitetene er av intern art⁽²⁵⁾ og all inntekt fra disse aktivitetene reinvesteres i forskningsorganisasjonens primæraktivitet⁽²⁶⁾.

3.1.2 *Offentlig finansiering av økonomisk virksomhet*

Dersom forskningsorganisasjoner eller andre innovasjonsformidlere som ikke er profittbaserte (eksempelvis teknologisentre, inkubatorer, handelskammere) utfører økonomisk aktivitet, som utleie av infrastruktur, levering av tjenester til foretak eller kontraktbasert forskning, bør dette skje til normale markedsvilkår, og offentlig finansiering av disse økonomiske aktivitetene vil generelt innebære statsstøtte.

Dersom forskningsorganisasjonen eller den ikke-profittbaserte innovasjonsformidleren imidlertid kan påvise at den totale statlige finansieringen som mottas for å yte visse tjenester er blitt ført videre til sluttmottakeren, og at det ikke er gitt noen fordel til mellominstansen, er mellominstansen ikke mottaker av statsstøtte.

Når det gjelder støtte til de endelige mottakerne, gjelder normale regler for statsstøtte.

3.2 *Indirekte statsstøtte i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 til foretak gjennom offentlig finansierte forskningsorganisasjoner*

Dette avsnittet har til hensikt å klargjøre under hvilke vilkår foretak oppnår en fordel i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 i tilfeller av kontraktbasert forskning utført av en forskningsorganisasjon eller samarbeid med en forskningsorganisasjon. I forbindelse med de andre elementene i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 gjelder de vanlige reglene. Særlig må det vurderes i henhold til relevant sakspraksis hvorvidt forskningsorganisasjonens opptreden er styrt av staten⁽²⁷⁾.

⁽²⁴⁾ Økonomiske aktiviteter omfatter særlig forskning på kontraktbasis for industrien, utleie av forskningsinfrastruktur og konsulentarbeid.

⁽²⁵⁾ Med "intern art" mener Overvåkningsorganet en situasjon der styringen med forskningsorganisasjonen(e)s kunnskap ligger enten hos en avdeling eller et datterselskap av forskningsorganisasjonen eller er felles med andre forskningsorganisasjoner. Slike aktiviteter regnes som interne også om leveringen av bestemte tjenester settes ut til tredjeparter gjennom åpne anbud.

⁽²⁶⁾ Ved alle resterende typer teknologioverføring som mottar statlige midler, anser Overvåkningsorganet på grunnlag av sin nåværende kunnskap seg ikke i stand til å treffe generelle avgjørelser om hvorvidt finansieringen av disse aktivitetene har karakter av statsstøtte. Det understreker forpliktelsen EFTA-statene har i henhold til overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 til å vurdere karakteren av slike tiltak i hvert tilfelle og melde dem til Overvåkningsorganet dersom de anser dem som statsstøtte.

⁽²⁷⁾ Jf. sak C-482/99 *Frankrike mot Kommisjonen* [2002] saml I-4397, når det gjelder spørsmålet om opptreden er styrt av staten.

3.2.1 *Forskning på vegne av foretak (oppdragsforskning eller forskningstjenester)*

Dette punktet gjelder situasjonen der en forskningsorganisasjon gjennomfører et prosjekt på vegne av et foretak. Forskningsorganisasjonen fungerer som oppdragstaker og utfører en tjeneste overfor foretaket som fungerer som oppdragsgiver i situasjoner der i) oppdragstakeren mottar et tilstrekkelig vederlag for sine tjenester og ii) oppdragsgiveren spesifiserer vilkårene for tjenesten. Typisk vil oppdragsgiveren eie resultatene av prosjektet og bære risikoen for at prosjektet mislykkes. Når en forskningsorganisasjon utfører en slik tjeneste, vil det vanligvis ikke innebære at forskningsorganisasjonen yter statsstøtte til foretaket dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:

- 1) forskningsorganisasjonen yter sin tjeneste til markedspris, eller
- 2) forskningsorganisasjonen yter sine tjenester til en pris som gjenspeiler kostnadene pluss en rimelig margin, i tilfeller der det ikke finnes noen markedspris.

3.2.2 *Samarbeid mellom foretak og forskningsorganisasjoner*

I et samarbeidsprosjekt deltar minst to partnere i utformingen av prosjektet, bidrar til gjennomføringen og deler risikoen ved og resultatet av prosjektet.

Ved samarbeidsprosjekter som utføres i fellesskap av foretak og forskningsorganisasjoner, anser Overvåkningsorganet at det ikke gis statsstøtte til næringslivspartneren gjennom forskningsorganisasjonen som følge av fordelaktige vilkår ved samarbeidet dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:

- 1) Foretakene som deltar bærer hele kostnadene ved prosjektet.
- 2) Resultater som ikke gir opphav til immaterielle rettigheter kan spres i stort omfang, og eventuelle immaterielle rettigheter til FUI-resultatene som skyldes forskningsorganisasjonens aktivitet, overdras fullstendig ⁽²⁸⁾ til forskningsorganisasjonen.
- 3) Forskningsorganisasjonen mottar et vederlag fra foretakene som deltar, som tilsvarer markedsprisen for de immaterielle rettighetene⁽²⁹⁾ som skyldes forskningsorganisasjonens aktivitet utført som del av prosjektet, dersom disse overføres til foretakene som deltar. Eventuelle bidrag de deltakende foretakene har gitt til forskningsorganisasjonens kostnader, skal trekkes fra slikt vederlag.

Dersom ingen av vilkårene ovenfor er innfridd, kan EFTA-staten støtte seg på en individuell vurdering av samarbeidsprosjektet⁽³⁰⁾. Det foreligger eventuelt heller ikke statsstøtte når en vurdering av kontraktsgrunnlaget mellom partene gir den konklusjonen at eventuelle immaterielle rettigheter til FUI-resultatene samt tilgang til resultatene er blitt tildelt de forskjellige partene i samarbeidet og i tilstrekkelig grad gjenspeiler deres respektive interesse, arbeidsinnsats og finansielle og andre bidrag til prosjektet. Dersom vilkår 1), 2) og 3) ikke er oppfylt og den individuelle vurderingen av samarbeidsprosjektet ikke gjør det mulig å konkludere med at det ikke foreligger statsstøtte, vil Overvåkningsorganet oppfatte den samlede verdien av forskningsorganisasjonens bidrag til prosjektet, som støtte til foretak.

4. **Støttens forenlighet i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav b)**

I samsvar med artikkel 61 nr. 3 bokstav b) kan støtte til FUI som har til formål å sikre at et viktig prosjekt av felles europeisk betydning kan realiseres, anses som forenlig med EØS-avtalens funksjon.

⁽²⁸⁾ "Fullstendig overdragelse" betyr at forskningsorganisasjonen beholder alle økonomiske fordeler ved disse rettighetene ved å beholde full råderett over dem, særlig eiendomsrett og rett til lisensiering. Disse vilkårene kan også være oppfylt dersom organisasjonen bestemmer seg for å inngå videre kontrakter angående disse rettighetene, noe som omfatter å lisensiere dem til samarbeidspartneren.

⁽²⁹⁾ "Vederlag som tilsvarer markedsprisen for den immaterielle rettigheten" viser til vederlag for de fulle økonomiske fordeler av disse rettighetene. I tråd med generelle prinsipper for statsstøtte, og med tanke på vanskene ved å fastsette markedspris for immaterielle rettigheter på en objektiv måte, vil Overvåkningsorganet regne dette vilkåret som oppfylt dersom forskningsorganisasjonen i egenskap av selger forhandler for å oppnå maksimale fordeler på det tidspunkt kontrakten inngås.

⁽³⁰⁾ Denne bestemmelsen påvirker ikke EFTA-statenes plikt til å melde visse tiltak på grunnlag av overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3.

Overvåkningsorganet vil konkludere med at EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav b) får anvendelse dersom følgende kumulative vilkår er oppfylt:

- 1) forslaget om støtte gjelder et prosjekt som er klart definert når det gjelder betingelsene for gjennomføring, inkludert hvem som deltar og hva som er målene. Overvåkningsorganet kan også anse at en gruppe prosjekter samlet utgjør ett prosjekt.
- 2) prosjektet må være av felleseuropeisk interesse: prosjektet må på en konkret, klar og identifiserbar måte bidra til europeiske interesser. Fordelen som oppnås ved målet for prosjektet må ikke være begrenset til én EFTA-stat eller til EFTA-statene som gjennomfører det, men må kunne gjelde for hele territoriet som omfattes av EØS-avtalen. Prosjektet må utgjøre et betydelig skritt framover for europeiske mål, for eksempel ved å være av stor betydning for Det europeiske forskningsområdet eller et ledeprosjekt for europeisk industri. Det at prosjektet gjennomføres av foretak fra forskjellige land er ikke tilstrekkelig i seg selv. De positive virkningene av støtten kan vise seg f.eks. gjennom viktige ringvirkninger for samfunnet, ved at tiltaket bidrar til å styrke europeisk FUI i internasjonal sammenheng, ved å skape nye markeder eller ved utvikling av ny teknologi. Fordelene ved prosjektet bør ikke være begrenset til den aktuelle bransjen, men resultatene bør være av bredere betydning og ha videre anvendelse for økonomien i EØS (oppstrøms- eller nedstrømsmarkeder, alternativ bruk på andre sektorer osv.)
- 3) Støtten er nødvendig for å oppnå det definerte målet av felles interesse og utgjør et incentiv for utførelsen av prosjektet, som også må omfatte et høyere nivå av risiko. Dette kan påvises ved å se på prosjektets lønnsomhetsnivå, på investerte beløp og på tidsperspektivet i kontantstrømmen, og på forstudier, risikovurderinger og ekspertuttalelser.
- 4) Prosjektet er av stor betydning når det gjelder karakter og omfang: det må ha et meningsfylt mål og være av betydelig størrelse.

Overvåkningsorganet vil se mer positivt på meldte prosjekter dersom de omfatter et betydelig egenbidrag fra den som får fordel av prosjektet. Videre vil det også se mer positivt på meldte prosjekter som omfatter foretak eller forskningsorganisasjoner fra et betydelig antall EØS-stater.

For at Overvåkningsorganet skal kunne vurdere saken riktig, må den felles europeiske interessen kunne vises i praksis: for eksempel må det påvises at prosjektet gjør det mulig å gjøre betydelige framskritt mot å oppnå spesifikke europeiske mål.

5. Støttens forenlighet i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c)

Statsstøtte til forskning, utvikling og innovasjon vil være forenlig med EØS-avtalens virkemåte i henhold til avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) dersom støtten ved en avveining fører til økt FUI-virksomhet uten at den påvirker samhandelen negativt i et omfang som er i strid med de felles interesser. Overvåkningsorganet vil se positivt på meldte støttetiltak som er dokumentert med grundige evalueringer av tilsvarende tidligere tiltak, der støttens incentivvirkning påvises. Følgende tiltak kan være forenlige i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c).

5.1 Støtte til FoU-prosjekter

Støtte til FoU-prosjekter vil bli sett som forenlig med EØS-avtalens virkemåte i betydningen av avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) såfremt vilkårene i dette avsnittet er innfridd.

5.1.1 Forskningskategorier

Den delen av forskningsprosjektet som mottar støtte, må fullt ut falle innenfor en eller flere av følgende kategorier: grunnforskning, industriell forskning, utviklingsarbeid.

Ved klassifiseringen av forskjellige aktiviteter vil Overvåkningsorganet ta hensyn til egen praksis og til de spesifikke eksempler og forklaringer i Frascati-manualen for måling av vitenskapelig og teknologisk aktivitet, foreslått standard framgangsmåte for undersøkelser om forskning og utviklingsarbeid⁽³¹⁾.

⁽³¹⁾ Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling, 2002.

Når et prosjekt omfatter forskjellige oppgaver, må hver oppgave grupperes innenfor kategoriene grunnforskning, industriell forskning eller utviklingsarbeid, eller som en oppgave som ikke faller inn under noen av disse kategoriene.

Denne grupperingen trenger ikke nødvendigvis være kronologisk, den kan gå gradvis fra grunnforskning til aktiviteter nærmere markedet. Følgelig er det intet som hindrer Overvåkningsorganet fra å vurdere en oppgave som utføres på et sent stadium i prosjektet som industriell forskning, mens en aktivitet på et tidligere stadium av prosjektet utgjør utviklingsarbeid, eller overhodet ikke kan kategoriseres som forskning.

5.1.2 *Grunnleggende støtteintensitet*

Støtteintensiteten, beregnet på grunnlag av prosjektets støtteberettigede kostnader, må ikke overstige:

- a) 100 % ved grunnforskning
- b) 50 % ved industriell forskning
- c) 25 % ved utviklingsarbeid.

Støtteintensiteten må fastslås for hver støttemottaker, også i et samarbeidsprosjekt.

I tilfelle statsstøtte til et FoU-prosjekt som utføres i samarbeid mellom forskningsorganisasjoner og foretak, kan den kombinerte støtten fra henholdsvis direkte støtte fra myndighetene til et bestemt forskningsprosjekt og bidrag fra forskningsorganisasjoner, der disse oppfattes som statsstøtte (se avsnitt 3.2), ikke overstige den samlede støtteintensiteten for hvert mottakerforetak.

5.1.3 *Bonuser*

De øvre grensene som er fastsatt for industriell forskning og utviklingsarbeid kan økes som følger:

- a) når støtten skal gis til SMB, kan støtteintensiteten økes med 10 prosentpoeng for mellomstore bedrifter og 20 prosentpoeng for små bedrifter
- b) inntil en maksimal støtteintensitet på 80 % kan det legges til en bonus på 15 prosentpoeng dersom⁽³²⁾:
 - i) prosjektet omfatter effektivt samarbeid mellom minst to foretak som er uavhengige av hverandre, og følgende vilkår er oppfylt:
 - intet enkeltstående foretak skal dekke mer enn 70 % av de støtteberettigede kostnadene ved samarbeidsprosjektet
 - prosjektet må omfatte samarbeid med minst én SMB eller være internasjonalt, det vil si at forsknings- og utviklingsaktivitetene foregår i minst to forskjellige EØS-stater.
 - ii) prosjektet omfatter effektivt samarbeid mellom et foretak og en forskningsorganisasjon, særlig innenfor rammene av koordinering av nasjonal FoU-politikk, og følgende vilkår er oppfylt:
 - forskningsorganisasjonen dekker minst 10 % av de støtteberettigede prosjektkostnadene
 - forskningsorganisasjonen har rett til å publisere resultatene av forskningsprosjektene i den utstrekning de stammer fra forskning gjennomført av den aktuelle organisasjonen.
 - iii) bare ved industriell forskning: dersom resultatene av prosjektet spres bredt gjennom tekniske og vitenskapelige konferanser eller publisering i vitenskapelige eller tekniske tidsskrifter eller med åpen tilgang (databaser der alle kan få tilgang til rådata for forskning), eller gjennom programvare som er gratis eller har åpen kilde.

⁽³²⁾ Prosjekter finansiert under De europeiske fellesskaps rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter er per definisjon kvalifisert til en bonus for samarbeid som følge av minstevilkårene for deltakelse i slike prosjekter.

Med henblikk på bokstav i) og ii) regnes underleverandørforhold ikke som effektivt samarbeid. Ved samarbeid mellom et foretak og en forskningsorganisasjon gjelder den maksimale støtteintensitet og de bonuser som er fastsatt i dette kapittel, ikke for forskningsorganisasjonen.

Tabell for støtteintensitet

	Småbedrifter	Mellomstore bedrifter	Store bedrifter
<i>Grunnforskning</i>	100 %	100 %	100 %
<i>Industriell forskning</i>	70 %	60 %	50 %
<i>Industriell forskning</i> som innebærer: - samarbeid mellom foretak; for store foretak: flernasjonalt eller med minst én SMB eller - samarbeid mellom et foretak og en forskningsorganisasjon eller - spredning av resultater	80 %	75 %	65 %
<i>Utviklingsarbeid</i>	45 %	35 %	25 %
<i>Utviklingsarbeid</i> som innebærer: - samarbeid mellom foretak; for store foretak: flernasjonalt eller med minst én SMB eller - samarbeid mellom et foretak og en forskningsorganisasjon	60 %	50 %	40 %

5.1.4 Støtteberettigede kostnader

Støtteintensiteten beregnes på grunnlag av kostnadene ved forskningsprosjektet i den utstrekning de kan oppfattes som berettigede. Alle støtteberettigede kostnader må tilskrives en bestemt kategori innen FoU.

Følgende kostnader skal regnes som støtteberettigede:

- personalkostnader (forskere, teknikere og annet støttepersonale i den grad de er sysselsatt med forskningsprosjektet)
- kostnadene ved instrumenter og utstyr i den utstrekning og over det tidsrom de benyttes til forskningsprosjektet. Dersom slike instrumenter og slikt utstyr ikke benyttes til forskningsprosjektet i hele sin levetid, kan bare de avskrivningskostnader som tilsvarer forskningsprosjektets levetid, beregnet på grunnlag av god regnskapspraksis, regnes som støtteberettigede
- kostnadene ved bygninger og tomter, i den utstrekning og over det tidsrom de benyttes til forskningsprosjektet. Når det gjelder bygninger, kan bare de avskrivningskostnader som tilsvarer forskningsprosjektets levetid, beregnet på grunnlag av god regnskapspraksis, regnes som støtteberettigede. Når det gjelder tomter, er kostnader ved kommersiell overføring eller faktisk påløpte kapitalkostnader støtteberettigede.
- kostnader ved kontraktbasert forskning, teknisk kunnskap og patenter kjøpt eller leid av utenforstående til markedspris, når transaksjonen har foregått på armlengdes avstand og det ikke er noen elementer av samrøre, samt kostnader ved konsulentarbeid og tilsvarende tjenester som benyttes utelukkende til forskningsaktiviteten.
- ytterligere indirekte kostnader som følger direkte av forskningsprosjektet.
- andre driftsutgifter, inkludert kostnader ved materialer, utstyr og tilsvarende produkter som følger direkte av forskningsaktiviteten.

5.1.5 *Tilbakebetalbart forskudd*

Dersom en EFTA-stat yter et forskudd som kan tilbakebetales og som regnes som statsstøtte i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1, skal følgende regler gjelde.

Når en EFTA-stat kan godtgjøre, på grunnlag av en gyldig metode basert på tilstrekkelige verifiserbare data, at det er mulig å beregne brutto tilskuddsekvivalent av slik støtte gitt i form av et forskudd som kan tilbakebetales, og at det følgelig også er mulig å utforme en ordning der denne brutto tilskuddsekvivalenten tilfredsstiller dette avsnittets krav til høyeste støtteintensitet, kan EFTA-staten melde denne ordningen og den tilhørende metoden til Overvåkningsorganet. Dersom Overvåkningsorganet godtar metoden og ordningen, kan støtte gis på grunnlag av brutto støtteekvivalent av det forskuddet som kan tilbakebetales, opp til den støtteintensitet som er tillatt i henhold til dette avsnittet.

I alle andre tilfeller uttrykkes tilbakebetalt forskudd som en prosent av de støtteberettigede kostnadene; det kan da overstige satsene angitt i dette avsnittet, forutsatt at følgende regler er oppfylt.

For å gjøre Overvåkningsorganet i stand til å vurdere tiltaket, må det være detaljerte bestemmelser om tilbakebetaling dersom prosjektet er vellykket, og klart defineres hva som vil bli oppfattet som et vellykket resultat av forskningsaktivitetene. Alle disse elementene må meldes til Overvåkningsorganet. Overvåkningsorganet vil undersøke om definisjonen av et vellykket resultat er fastsatt på grunnlag av en rimelig og fornuftig hypotese.

I tilfelle resultatet er vellykket, må ordningen fastsette at forskuddet tilbakebetales med en rente som minst er lik gjeldende rente ved anvendelse av kapittel 34 i retningslinjene for statsstøtte om referanserenter, kalkulasjonsrenter og rentesatser som skal anvendes ved tilbakebetaling av ulovlig støtte⁽³³⁾.

Dersom resultatet er bedre enn det som var definert som målet for et vellykket resultat, skal den aktuelle EFTA-staten ha rett til å be om tilbakebetalinger ut over forskuddsbeløpet, inkludert renter i henhold til den referansesats som er fastsatt av Overvåkningsorganet.

Dersom prosjektet mislykkes, må ikke forskuddsbeløpet tilbakebetales fullt ut. Ved delvis suksess vil Overvåkningsorganet vanligvis kreve at tilbakebetalingen står i forhold til graden av vellykkethet.

Forskuddet kan dekke opptil maksimalt 40 % av de støtteberettigede kostnadene til den eksperimentelle utviklingsfasen av prosjektet, og opptil 60 % av den industrielle forskningsfasen. Bonuser kan komme i tillegg.

5.1.6 *Fiskale tiltak*

På grunnlag av evaluerende studier⁽³⁴⁾ framsatt av EFTA-statene som del av meldingen, vil Overvåkningsorganet anta at fiskale støtteordninger for FUI har en incentivvirkning ved å stimulere foretakene til høyere FUI-utgifter.

Støtteintensiteten i et fiskalt tiltak til fordel for FUI kan beregnes enten på grunnlag av individuelle FUI-prosjekter eller, på foretaksnivå, som forholdet mellom den totale skattelettelsen og summen av alle støtteberettigede FUI-kostnader som er påløpt i en periode som ikke overstiger tre etterfølgende regnskapsår. I sistnevnte tilfelle kan det fiskale tiltaket til fordel for FUI gjelde uten begrensning for alle støtteberettigede FUI-aktiviteter, forutsatt at gjeldende støtteintensitet for utviklingsarbeid ikke blir overskredet⁽³⁵⁾.

⁽³³⁾ Kapittel 34 i retningslinjene for statsstøtte tilsvarer Kommissjonens kunngjøring om metoden for fastsettelse av referanserenten og kalkulasjonsrenten (EFT C 273 av 9.9.1997, s. 3), også kunngjort på: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/reference.html.

⁽³⁴⁾ EFTA-statene forventes å framlegge evalueringsstudier av incentivvirkningene av deres egne avgiftspolitiske tiltak.

⁽³⁵⁾ Omvendt, når et avgiftspolitisk statsstøttetiltak til fordel for FUI skiller mellom forskjellige kategorier FUI, må de relevante støtteintensitetene ikke overskrides.

På tidspunktet for meldingen må EFTA-staten gi et anslag over hvor mange som vil nyte godt av ordningen.

5.1.7 Bestemmelse om matchende støtte

For å rette opp faktiske eller potensielle direkte eller indirekte vridninger av internasjonal handel, kan høyere støtteintensitet enn det som generelt tillates i dette avsnittet, tillates dersom (direkte eller indirekte) konkurrenter som befinner seg utenfor EØS-avtalens territorium har mottatt (i løpet av de tre siste årene) eller kommer til å motta støtte av tilsvarende intensitet for lignende prosjekter, programmer, forskning, utvikling eller teknologi. Dersom den aktuelle sektorens særlige natur gjør at påvirkning av internasjonal handel kan ventes å forekomme etter mer enn tre år, kan imidlertid referanseperioden forlenges tilsvarende.

Dersom det overhodet er mulig, vil EFTA-staten gi Overvåkningsorganet tilstrekkelig informasjon til å vurdere situasjonen, særlig når det gjelder behovet for å ta hensyn til konkurransefordelen en konkurrent i et tredjeland har. Dersom Overvåkningsorganet ikke har bevis angående den gitte eller foreslåtte støtten, kan dets vedtak også baseres på indirekte bevis.

5.2 Støtte til gjennomførbarhetsstudier

Støtte til tekniske gjennomførbarhetsstudier som forberedelse til industriell forskning eller utviklingsarbeid, skal være forenlig med EØS-avtalens funksjon i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c), forutsatt at støtteintensiteten, beregnet på grunnlag av kostnadene ved forprosjektet, ikke overstiger følgende støtteintensitet:

- a) for SMB: 75 % ved gjennomførbarhetsstudier før industriell forskning og 50 % ved gjennomførbarhetsstudier før utviklingsarbeid
- b) for store foretak: 65 % ved gjennomførbarhetsstudier før industriell forskning og 40 % ved gjennomførbarhetsstudier før eksperimentelle utviklingsaktiviteter

5.3 Støtte til kostnader ved immaterielle rettigheter for SMB

Støtte til SMB for kostnader ved å skaffe seg og gjøre gjeldende patenter og andre immaterielle rettigheter skal være i samsvar med EØS-avtalens funksjon i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) opp til det samme støttenivået som ville blitt regnet som FoU-støtte i forbindelse med den forskningsaktivitet som først førte fram til de aktuelle immaterielle rettighetene.

Støtteberettigede kostnader er:

- a) alle kostnader i forbindelse med å skaffe seg rettighetene i den første jurisdiksjonen, inkludert kostnader i forbindelse med utarbeiding, innlevering og oppfølging av søknaden samt kostnader ved å fornye søknaden før rettighetene er tildelt
- b) kostnader ved oversettelse og andre kostnader for å skaffe seg eller få godkjent rettighetene i andre jurisdiksjoner
- c) kostnader ved å forsvare rettighetene under den offisielle behandlingen av søknaden og mulige motstridende søknader, selv om slike kostnader påløper etter at rettighetene er tildelt.

5.4 Støtte til unge nyskapende foretak

Støtte til unge nyskapende foretak skal være forenlig med det felles marked i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) dersom følgende vilkår er oppfylt⁽³⁶⁾:

- a) mottakeren er en småbedrift som har eksistert i mindre enn seks år på det tidspunktet støtten gis, og

⁽³⁶⁾ Dette påvirker ikke fortolkningen av kapittel 25.B Nasjonal regionalstøtte 2007–2013, som tilsvarer Fellesskapets retningslinjer for nasjonal regionalstøtte for 2007–2013 (EUT C 54 av 4.3.2006, s. 13).

- b) mottakeren er en nyskapende bedrift, basert på at:
- i) EFTA-staten kan dokumentere, gjennom en evaluering foretatt av en utenforstående ekspert, særlig på grunnlag av en forretningsplan, at mottakeren i løpet av overskuelig framtid vil utvikle produkter, tjenester eller prosesser som er teknisk nye eller betydelig forbedret i forhold til teknologisk utviklingsnivå innenfor bransjen på EØS-avtalens territorium, og som innebærer en risiko for å mislykkes teknisk eller industrielt, eller
 - ii) FoU-utgiftene til mottakeren utgjør minst 15 % av deres samlede driftskostnader i minst ett av de tre årene før støtten tildeles, eller ved en nystartet bedrift uten tidligere resultater, i revisjonen for det nåværende regnskapsåret, godkjent av en ekstern revisor.
- c) støtten ikke er høyere enn EUR 1 million. Støtten kan ikke overstige EUR 1,25 millioner i regioner som faller inn under unntaket i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c).

Mottakeren kan bare motta støtte én gang i perioden der mottakeren defineres som en nyskapende bedrift. Denne støtten kan kumuleres med annen støtte i henhold til dette kapitlet, med støtte til forskning, utvikling og innovasjon som er unntatt fra forordning (EF) nr. 364/2004, innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XV nr. 1f eller etterfølgende forordninger, og med støtte godkjent av Overvåkningsorganet i henhold til retningslinjene for risikokapital.

Mottakeren kan bare motta annen statsstøtte enn FUI-støtte og støtte til risikokapital i tre år etter å ha blitt tildelt støtte til unge nyskapende foretak.

5.5 Støtte til prosessmessig og organisasjonsmessig innovasjon i tjenestesektoren

Innovasjon i tjenestesektoren faller ikke alltid innenfor forskningskategoriene som er definert i avsnitt 5.1, men er gjerne mindre systematisk og skyldes ofte kontakt med kundene, markedets etterspørsel, innføring av forretnings- og organisasjonsmessige modeller og ordninger fra mer nyskapende sektorer eller fra andre lignende kilder.

Støtte til prosess- og organisasjonsmessig innovasjon i tjenestesektoren skal være forenlig med EØS-avtalens funksjon i henhold til avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) med en maksimal støtteintensitet på 15 % for store bedrifter, 25 % for mellomstore bedrifter og 35 % for små bedrifter. Store bedrifter vil bare kunne motta slik støtte dersom de samarbeider med SMB i aktiviteten som støttes, der de SMB det samarbeides med må dekke minst 30 % av de samlede støtteberettigede kostnader.

Rutinemessige eller periodiske endringer av produkter, produksjonslinjer, framstillingsprosesser, eksisterende tjenester og andre pågående operasjoner kvalifiserer ikke til statsstøtte, selv om slike endringer kan innebære forbedringer.

Følgende vilkår må være oppfylt:

- a) organisasjonsmessig innovasjon må alltid være knyttet til bruk og utnyttelse av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) for å endre organisasjonen
- b) innovasjonen må være formulert som et prosjekt med en identifisert og kvalifisert prosjektleder, og med angitte prosjektkostnader
- c) resultatet av prosjektet som støttes må være utvikling av en standard, av en forretningsmodell, en metodikk eller et konsept, som systematisk kan reproduseres, muligens sertifiseres og muligens patenteres
- d) prosessen eller den organisasjonsmessige nyvinningen må være ny eller betydelig forbedret i henhold til teknikkens stand i bransjen innenfor EØS-avtalens territorium. Innovasjonen kan eksempelvis demonstreres av EFTA-statene på grunnlag av en presis beskrivelse av innovasjonen, ved sammenligning med eksisterende beste praksis eller organisasjonsmessige teknikker som benyttes av andre foretak i samme bransje

- e) prosessen eller den organisasjonsmessige innovasjonen må innebære et klart element av risiko. EFTA-statene kan vise en slik risiko f.eks. gjennom: prosjektkostnader i forhold til foretakets omsetning, tiden det tar å utvikle den nye prosessen, forventet fortjeneste ved innovasjonen sammenlignet med prosjektkostnaden, sannsynlighet for å mislykkes.

Støtteberettigede kostnader er de samme som ved støtte til FoU-prosjekter (jf. avsnitt 5.1). Ved organisasjonsmessig innovasjon dekker imidlertid kostnader til instrumenter og utstyr bare kostnader ved IKT-instrumenter og -utstyr.

5.6 Støtte til rådgivningstjenester ved innovasjon og til tjenester som støtter innovasjon

Støtte til rådgivningstjenester ved innovasjon og til tjenester som støtter innovasjon skal være forenlig med EØS-avtalens funksjon i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) dersom alle disse vilkårene er oppfylt:

- 1) mottakeren er en SMB
- 2) støtten ikke overstiger maksimalt EUR 200 000 per mottaker i enhver gitt treårsperiode⁽³⁷⁾
- 3) tjenesteyteren har en nasjonal eller europeisk sertifisering. Dersom tjenesteyteren ikke har en nasjonal eller europeisk sertifisering, kan støtten ikke dekke mer enn 75 % av de støtteberettigede kostnadene
- 4) mottakeren må bruke statsstøtten til å kjøpe tjenestene til markedspris (eller dersom bidragsyteren ikke er profittbasert, til en pris som gjenspeiler de fulle kostnadene pluss en rimelig margin).

Følgende kostnader skal regnes som støtteberettigede:

- når det gjelder rådgivningstjenester ved innovasjon: konsulentvirksomhet, teknisk bistand, tjenester for teknologioverføring, opplæring, konsulentarbeid i forbindelse med kjøp, beskyttelse og omsetning av immaterielle rettigheter og for lisensavtaler, konsulentarbeid i forbindelse med bruk av standarder
- når det gjelder tjenester til støtte for innovasjon: kontorplass, databaser, tekniske biblioteker, markedsundersøkelser, bruk av laboratorier, kvalitetsmerking, testing og sertifisering.

Dersom tjenesteleverandøren ikke er profittbasert, kan støtten gis i form av redusert pris, i form av en forskjell mellom prisen som betales og markedspris (eller en pris som gjenspeiler de fulle kostnadene pluss en rimelig margin). I et slikt tilfelle skal EFTA-staten opprette et system som sikrer åpenhet om de fulle kostnadene ved rådgivnings- og støttetjenestene som ytes til innovasjon, samt prisen mottakeren betaler, slik at støtten som mottas kan måles og vurderes.

5.7 Støtte til lån av høyt kvalifisert personale

Støtte til lån av høyt kvalifisert personale utstasjonert fra en forskningsorganisasjon eller en stor bedrift til en SMB skal være forenlig med EØS-avtalens virkemåte i henhold til avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c), forutsatt at følgende vilkår er innfridd:

Det utstasjonerte personalet må ikke erstatte annet personale, men må ansettes i en nyopprettet funksjon i mottakerforetaket, og må ha vært ansatt i minst to år i forskningsorganisasjonen eller den store bedriften som utstasjonere dem. Det utstasjonerte personalet må arbeide med FUI i den SMB som mottar støtten.

Støtteberettigede kostnader er alle kostnader ved å låne og ansette høyt kvalifisert personale, herunder kostnadene ved å bruke et rekrutteringsfirma, samt en flyttegodtgjørelse for det utstasjonerte personalet. Maksimal støtteintensitet skal være 50 % av de støtteberettigede kostnadene i maksimalt tre år per foretak og per utstasjonert person.

Denne bestemmelsen omfatter ikke egentlige konsulentkostnader (betaling for eksperttjenester uten å ansette eksperten i foretaket), som faller inn under reglene for støtte til SMB⁽³⁸⁾.

⁽³⁷⁾ Dette påvirker ikke muligheten til også å motta bagatellmessig støtte for andre støtteberettigede utgifter.

⁽³⁸⁾ For tiden EØS-avtalens vedlegg XV nr. 1f.

5.8 *Støtte til innovasjonsklynger*

Investeringsstøtte kan gis til oppstart, utvidelse og forbedring av innovasjonsklynger, utelukkende til den juridiske enhet som driver senteret. Denne enheten skal ha ansvaret for å styre deltakelsen i senteret og tilgangen til dets lokaler, utstyr og aktiviteter. Tilgang til senterets lokaler, utstyr og aktiviteter må ikke være begrenset, og gebyrene for bruk av senterets utstyr og for deltakelse i dets aktiviteter bør gjenspeile kostnadene.

Statsstøtte kan gis til følgende fasiliteter:

- utstyr til opplærings- og forskningssentre
- forsknings-infrastruktur med åpen tilgang: laboratorium, testanlegg
- infrastruktur for bredbåndsnett.

Maksimal støtteintensitet er 15 %.

Dersom støtte gis til en SMB, skal maksimal støtteintensitet økes med 20 prosentpoeng ved støtte gitt til en småbedrift, og med 10 prosentpoeng ved støtte gitt til en mellomstor bedrift.

De støtteberettigede kostnadene skal være kostnadene i forbindelse med investeringer i tomter, bygninger, maskineri og utstyr.

Driftsstøtte til forbedring av innovasjonsklynge kan gis til den juridiske enhet som driver klyngen. En slik støtte må være midlertidig og må generelt avvikles over tid, for å gi et incentiv til at prisene relativt raskt skal gjenspeile kostnadene.

Slik støtte kan gis med en begrenset varighet på fem år der støtten gradvis reduseres. Intensiteten kan være 100 % det første året, men må ha falt lineært til null ved avslutningen av det femte året. Ved støtte som ikke reduseres gradvis, er varigheten begrenset til fem år og intensiteten må ikke overstige 50 % av de støtteberettigede kostnadene. I tilfeller der dette er rettfærdiggjort, og på grunnlag av overbevisende dokumentasjon gitt av EFTA-staten som melder støtten, kan støtte til drift av innovasjonssenteret gis over lengre tid, som ikke må overstige ti år.

De støtteberettigede kostnadene skal være personal- og administrasjonskostnadene i forbindelse med følgende:

- markedsføring av senteret for å rekruttere nye deltakende selskaper
- drift av senterets fasiliteter med åpen tilgang
- organisering av opplæringsprogrammer, workshops og konferanser for å støtte kunnskapsdeling og nettverksbygging mellom medlemmer av senteret.

Når EFTA-staten melder investeringsstøtte eller støtte til drift av innovasjonsklyngen, må den gi en analyse av klyngens tekniske spesialisering, eksisterende potensial i regionen, eksisterende forskningskapasitet, om det finnes klynger innenfor EØS-avtalens territorium med lignende formål, og potensielt markedsvolum for aktivitetene i klyngen.

Tilfeller der EFTA-statene finansierer innovasjons-infrastruktur med åpen tilgang innenfor forskningsorganisasjoner som ikke er profittbasert, bør vurderes i henhold til bestemmelsene i avsnitt 3.1.

6. **Incentivvirkning og nødvendigheten av støtte**

Statsstøtte må ha en incentivvirkning, dvs. føre til at mottakeren endrer sin opptreden og øker sine FUI-aktiviteter. Som følge av støtten bør FUI-aktiviteten øke i størrelse, omfang, beløp som brukes eller i hastighet.

Overvåkningsorganet anser at støtten ikke utgjør et incentiv for mottakeren i alle tilfeller der FUI-aktiviteten⁽³⁹⁾ allerede var påbegynt før søkeren fremmet sin søknad til de nasjonale myndigheter.

Dersom det aktuelle FUI-prosjektet ikke var påbegynt før søknaden, anser Overvåkningsorganet at kravet om incentivvirkning **automatisk er innfridd** ved følgende støttetiltak:

- prosjektstøtte og forundersøkelser der støttemottakeren er en SMB og der støttebeløpet er under EUR 7,5 millioner per SMB for et prosjekt
- støtte til kostnader ved immaterielle rettigheter for SMB
- støtte til unge nyskapende foretak
- støtte til rådgivningstjenester ved innovasjon og til tjenester som støtter innovasjon
- støtte til lån av høyt kvalifisert personale.

Ved alle andre tiltak⁽⁴⁰⁾ vil Overvåkningsorganet kreve at EFTA-statene som melder dem dokumenterer en incentivvirkning.

For å sikre at den planlagte støtten vil få mottakeren til å ende opptreden og øke sin FUI-aktivitet, skal EFTA-statene gi en vurdering av forventet økt FUI-aktivitet **for alle enkeltstående tiltak vurdert av Overvåkningsorganet**, på grunnlag av en sammenlignende analyse av situasjonen dersom støtte ikke blir gitt og dersom den blir gitt. Følgende kriterier kan bli benyttet, sammen med andre relevante kvantitative og/eller kvalitative faktorer angitt av EFTA-staten som gir meldingen:

- *økning i prosjektets størrelse*: økning i totale prosjektkostnader (uten at mottakeren reduserer sine utgifter sammenlignet med en situasjon der støtte ikke blir gitt); økning i antall ansatte som driver med FUI-aktiviteter
- *økning i omfang*: økning i antall forventede positive virkninger av prosjektet; et mer ambisiøst prosjekt vist gjennom høyere sannsynlighet for vitenskapelig eller teknisk gjennombrudd eller høyere risiko for å mislykkes (særlig knyttet til den høyere risikoen ved forskningsprosjektet, til dets langsiktige natur og til usikkerhet om utfallet)
- *økning i hastighet*: kortere tid før prosjektet ferdigstilles sammenlignet med om samme prosjekt gjennomføres uten støtte
- *økning i totalt beløp brukt på FUI*: økning i støttemottakerens samlede FUI-utgifter, endringer i det samlede budsjettet for prosjektet (uten tilsvarende reduksjon i budsjettet for andre prosjekter), økte FUI-utgifter fra støttemottakerens side målt i andel av samlet omsetning.

Dersom en betydelig virkning *på minst ett* av disse elementene kan påvises, og sett ut fra den normale opptreden til et foretak i den aktuelle sektoren, vil Overvåkningsorganet vanligvis konkludere med at den foreslåtte støtten har en incentivvirkning.

Dersom Overvåkningsorganet foretar en **detaljert vurdering** av et enkeltstående tiltak, vil disse indikatorene ikke nødvendigvis være tilstrekkelige til å vise en incentivvirkning, og ytterligere bevis kan være nødvendig.

I **vurderingen av en støtteordning** skal vilkårene i forbindelse med incentivvirkning regnes som oppfylt dersom EFTA-staten har forpliktet seg til å gi individuell støtte under den godkjente støtteordningen etter å ha undersøkt at en incentivvirkning er til stede, og å rapportere årlig om gjennomføringen av den godkjente støtteordningen. I de årlige rapportene må EFTA-staten vise hvordan den har vurdert støttens incentivvirkning før støtten ble gitt, ved bruk av de kvantitative og kvalitative indikatorer angitt ovenfor.

⁽³⁹⁾ Dersom støtteforslaget tildeler støtte til et FUI-prosjekt, utelukker dette ikke at den potensielle mottakeren allerede har arbeidet med forprosjekter som ikke er omfattet av søknaden om statstøtte.

⁽⁴⁰⁾ Dvs. prosjektstøtte til store bedrifter og til SMB for støtte som overstiger EUR 7,5 millioner; støtte til prosess- og organisasjonsmessig innovasjon i tjenester og støtte til innovasjonsklynger.

7 Støttens forenlighet etter en detaljert vurdering

Det er Overvåkningsorganets oppfatning at det er i allmenn interesse at det skjer en økning i FUI-aktivitetene innenfor EØS-avtalens territorium, da dette kan ventes å bidra betydelig til vekst, velstand og bærekraftig utvikling. I denne sammenheng erkjenner Overvåkningsorganet at statsstøtte har en positiv rolle å spille når den er godt målrettet og skaper det rette incentiv til at foretak øker FUI. Statsstøtte kan imidlertid også føre til betydelig konkurransevridning, noe som må tas i betraktning.

7.1 Tiltak som vil bli vurdert i detalj

Ved følgende tiltak vil Overvåkningsorganet foreta en mer detaljert vurdering, ettersom det er høyere risiko for konkurransevridning.

Tiltak omfattet av gruppeunntak

- alle saker som meldes til Overvåkningsorganet etter en plikt til å melde støtten individuelt i henhold til gruppeunntaket.

Tiltak som faller inn under dette kapittelet:

Når støttebeløpet overstiger:

- ved **prosjektstøtte**⁽⁴¹⁾ og **forprosjekter**:
- dersom prosjektet hovedsakelig er grunnforskning⁽⁴²⁾: EUR 20 millioner per foretak per prosjekt/forprosjekt
- dersom prosjektet hovedsakelig er industriell forskning⁽⁴³⁾: EUR 10 millioner per foretak per prosjekt/forprosjekt
- ved alle andre prosjekter: EUR 7,5 millioner per foretak per prosjekt/forprosjekt.
- ved **prosess- eller organisasjonsmessig innovasjon** innen tjenester: EUR 5 millioner per prosjekt per foretak
- ved **innovasjonsklynger** (per klynge): EUR 5 millioner.

Formålet med denne detaljerte vurderingen er å sikre at høy støtte til FUI ikke vrir konkurransen i en utstrekning som strider mot de felles interesser, men faktisk bidrar til de felles interesser. Dette skjer når fordelene ved at statsstøtten fører til økt FUI oppveier skadevirkningene for konkurransen og handelen.

Den detaljerte vurderingen er en proporsjonal vurdering, avhengig av i hvor stor grad støtten kan vri konkurransen. Følgelig innebærer det at det vil bli foretatt en detaljert vurdering, ikke nødvendigvis et behov for å åpne en formell undersøkelse, selv om dette kan være tilfelle ved noen tiltak.

Forutsatt at EFTA-statene sikrer fullt samarbeid og gir tilstrekkelig informasjon i god tid, vil Overvåkningsorganet gjøre sitt beste for å foreta vurderingen raskt.

7.2 Framgangsmåte ved detaljert vurdering: FUI-kriterier for økonomisk vurdering av visse enkeltstående saker

Nedenfor gir Overvåkningsorganet retningslinjer for de opplysninger det kan trenge og den framgangsmåte den vil følge ved detaljert vurdering av støttetiltak. Disse retningslinjene har til hensikt å gjøre Overvåkningsorganets vedtak og begrunnelsen for disse åpne og forutsigbare, for å skape forutsigbarhet og god rettsikkerhet.

⁽⁴¹⁾ Ved EUREKA-prosjekter er grensen det dobbelte av dette.

⁽⁴²⁾ Et prosjekt anses for å bestå "hovedsakelig" av grunnforskning dersom mer enn halvparten av de støtteberettigede prosjektkostnadene skyldes aktiviteter som faller innenfor kategorien grunnforskning.

⁽⁴³⁾ Et prosjekt anses for å bestå "hovedsakelig" av industriell forskning dersom mer enn halvparten av de støtteberettigede prosjektkostnadene skyldes aktiviteter som faller innenfor kategoriene industriell forskning eller grunnforskning.

Detaljerte vurderinger vil bli foretatt på grunnlag av de følgende positive og negative elementer som vil gjelde i tillegg til kriteriene beskrevet i avsnitt 5. I noen tilfeller vil betydningen og anvendeligheten av disse elementene kunne variere avhengig av støttens form eller mål. Omfanget av Overvåkningsorganets vurdering vil være proporsjonalt med risikoen for konkurransevridning. Dette betyr at omfanget av analysen vil avhenge av sakens karakter. Undersøkelsene vil derfor vanligvis være mindre omfattende ved statsstøtte til aktiviteter som er langt unna markedet.

EFTA-statene oppfordres til å gi alle opplysninger de antar kan være nyttige for vurderingen av saken. EFTA-statene oppfordres særlig til å støtte seg på evalueringer av tidligere statsstøtteordninger, konsekvensutredninger foretatt av støttegivende myndighet, risikovurderinger, årsrapporter, interne forretningsplaner som alle selskaper bør ha for viktige prosjekter, ekspertuttalelser og andre studier knyttet til FUI.

7.3 *Positive virkninger av støtten*

Det faktum at støtten oppmuntrer foretak til å drive FUI i territoriet som faller inn under EØS-avtalen som de ellers ikke ville foretatt, utgjør det viktigste positive elementet å ta hensyn til når man vurderer støttens forenlighet.

I denne sammenheng vil Overvåkningsorganet særlig være oppmerksom på følgende:

- netto økning i foretakets FUI-virksomhet
- tiltakets bidrag til den globale forbedringen innenfor den aktuelle sektoren når det gjelder nivået av FUI
- tiltakets bidrag til å forbedre situasjonen innenfor EØS-avtalens territorium når det gjelder FUI i internasjonal sammenheng.

7.3.1 *Markedssvikt*

Som nevnt i avsnitt 1 kan statsstøtte være nødvendig for å øke FUI i økonomien bare i den utstrekning markedet på egen hånd ikke kan gi et optimalt resultat. Det er fastslått at visse former for markedssvikt reduserer det totale nivået av FUI innenfor EØS-avtalens territorium. Imidlertid blir ikke alle foretak og sektorer i økonomien stilt overfor slik markedssvikt i samme grad. Når det gjelder tiltak som undersøkes i detalj, bør EFTA-staten derfor gi tilstrekkelig informasjon om støtten er rettet mot en generell markedssvikt når det gjelder FUI innenfor EØS-avtalens territorium, eller en konkret markedssvikt.

Avhengig av den konkrete markedssvikten, vil Overvåkningsorganet også ta følgende elementer i betraktning:

- **Overføring av kunnskap:** hvor stor informasjonsspredning som er forutsett, hvor spesifikk kunnskapen er, eventuell beskyttelse av immaterielle rettigheter.
- **Utilstrekkelig og asymmetrisk informasjon:** nivået av risiko og forskningens kompleksitet, behovet for ekstern finansiering, kjennetegn ved støttemottakeren som skal motta ekstern finansiering.
- **Koordineringssvikt:** antall samarbeidende foretak, graden av samarbeid, sprikende interesse mellom samarbeidspartnerne, problemer ved å utforme kontrakter, problemer med å få tredjeparter til å koordinere samarbeid.

Ved statsstøtte rettet mot FUI-prosjekter eller -aktiviteter i støtteberettigede områder, vil Overvåkningsorganet vurdere: i) ulemper ved fjern beliggenhet og andre regionale kjennetegn, ii) spesifikke lokale økonomiske data, samfunnsmessige og/eller historiske grunner til lav FUI-aktivitet sammenlignet med relevante data og/eller situasjonen på nasjonalt og/eller EFTA-nivå, avhengig av hva som er aktuelt, og iii) eventuelle andre relevante indikatorer som viser en økt grad av markedssvikt.

7.3.2 Egnede virkemidler

Statsstøtte til FUI kan godkjennes under EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) når det er nødvendig for å oppnå et mål av felles interesse, som unntak fra det generelle forbudet mot statsstøtte. Et viktig element i avveiningstesten er hvorvidt og i hvilket omfang statsstøtte til FUI kan oppfattes som et egnede virkemiddel for å øke FUI-aktivitetene, med tanke på at andre mindre konkurransevridende virkemidler eventuelt kunne gi samme resultat.

I sin vurdering av forenligheten vil Overvåkningsorganet ta særlig hensyn til eventuelle konsekvensanalyser av de foreslåtte tiltakene som EFTA-staten har foretatt. Tiltak der EFTA-statene har vurdert andre virkemidler og der fordelene ved å benytte et selektivt virkemiddel som statsstøtte er fastslått og meddelt Overvåkningsorganet, regnes for å utgjøre et egnede virkemiddel.

7.3.3 Incentivvirkning og nødvendigheten av støtte

Å analysere incentivvirkningen av støttetiltaket er det viktigste vilkåret når man analyserer statsstøtte til FUI. Å identifisere incentivvirkningen vil si å vurdere om den planlagte støtten vil få foretak til å drive FUI som de ellers ikke ville ha drevet.

Avsnitt 6 angir en serie indikatorer som EFTA-statene kan bruke til å påvise en incentivvirkning. Når et tiltak vurderes detaljert, vil imidlertid Overvåkningsorganet kreve at støttens incentivvirkning godtgjøres nærmere, for å unngå unødig konkurransevridning.

I sin analyse vil Overvåkningsorganet, i tillegg til indikatorene nevnt i avsnitt 6, ta følgende elementer i betraktning:

- **Spesifisering av den forespeilede endringen:** den forventede endringen i opptreden som statsstøtten i den meldte saken sikter mot å oppnå, må spesifiseres tydelig (nytt prosjekt igangsatt, eller et prosjekt gjøres større, mer omfattende eller gjennomføres raskere).
- **Kontrafaktisk analyse:** endret opptreden må påvises ved kontrafaktisk analyse: hva ville det forventede aktivitetsnivået være med og uten støtte? Forskjellen mellom de to scenarier oppfattes som virkningen av støttetiltaket, og beskriver incentivvirkningen.
- **Lønnsomhetsnivå:** dersom et prosjekt i seg selv ikke ville være lønnsomt for et privat foretak, men ville skape viktige fordeler for samfunnet, er det mer sannsynlig at støtten har en incentivvirkning. For å vurdere den samlede lønnsomheten (eller manglende lønnsomheten) i prosjektet, kan det benyttes vurderingsmetoder som er standard praksis i den aktuelle bransjen⁽⁴⁴⁾.
- **Investert beløp og tidspunkt for kontantstrømmer:** høy innledende investering, lav utnyttbar kontantstrøm og en betydelig kontantstrøm som først kan realiseres i fjern framtid, vil bli sett som positive elementer i en vurdering av incentivvirkning.
- **Risikonivå i forskningsprosjektet:** på grunnlag av f.eks. forprosjekter, risikovurderinger og ekspertuttalelser vil risikovurderingen særlig ta hensyn til hvorvidt investeringen er irreversibel, sannsynligheten for å mislykkes, risikoen for at prosjektet vil være mindre produktiv enn forventet, risikoen for at å gjennomføre prosjektet ville redusere andre aktiviteter, og risikoen for at kostnadene ved prosjektet underminerer foretakets lønnsomhet. Ved statsstøtte rettet mot FUI-prosjekter eller aktiviteter i støtteberettigede områder, vil Overvåkningsorganet ta i betraktning ulemper ved fjern beliggenhet og andre regionale kjennetegn som negativt påvirker risikonivået i forskningsprosjektet.
- **Kontinuerlig evaluering:** tiltak der pilotprosjekter (i liten skala) er forutsett, eller der det er godt definerte målepunkter som vil føre til at prosjektet avbrytes dersom det er mislykket og der en offentlig tilgjengelig etterevaluering er forutsett, vil bli oppfattet mer positivt ved vurderingen av incentivvirkningen.

⁽⁴⁴⁾ Dette kan omfatte metoder for å beregne netto nåverdi av prosjektet (dvs. summen av den forventede kontantstrømmen som følge av investeringen minus investeringskostnaden), den interne avkastningsraten (IRR) eller avkastning på benyttet kapital (ROCE). Økonomiske rapporter og interne forretningsplaner som inneholder informasjon om forventet etterspørsel, forventede kostnader, finansielle beregninger (for eksempel NPV, IRR, ROCE), dokumenter som leveres til en investeringskomité og som beskriver forskjellige investeringsscenarier, eller dokumenter levert til finansmarkedene, kan fungere som bevis.

7.3.4 *Støttens forholdsmessighet*

Uavhengig av kriteriene som er nevnt i avsnitt 5 bør den aktuelle EFTA-staten gi følgende tilleggsopplysninger:

- **Åpen utvalgsprosess:** Når det finnes flere (potensielle) kandidater for å gjennomføre et FUI-prosjekt i en EFTA-stat, er det mer sannsynlig at kravet om forholdsmessighet er møtt dersom prosjektet er tildelt på grunnlag av åpne, objektive og ikke-diskriminerende kriterier.
- **Lavest mulig støtte:** For å sikre at gitt støttebeløp er det laveste som vil gi den ønskede virkning, må EFTA-statene forklare hvordan støtten er beregnet.

7.4 *Analyse av konkurranse- og handelsvridning*

Statsstøtte til FUI kan påvirke konkurransen på to måter: i) konkurranse i innovasjonsprosessen, dvs. konkurranse når det gjelder FUI som finner sted oppstrøms for produktmarkedene, og ii) konkurranse i produktmarkedene der resultatene av FUI-aktivitetene utnyttes.

Ved vurderingen av de negative virkningene av støttetiltaket, vil Overvåkningsorganet fokusere analysen av konkurransevridning på den forventede virkningen FUI-støtten vil ha på konkurranse mellom foretakene på de aktuelle produktmarkedet. Overvåkningsorganet vil legge mer vekt på risikomomenter for konkurransen og handelen som oppstår i forutsigbar framtid og med rimelig sannsynlighet.

Virkningen på konkurransen i innovasjonsprosessen vil være relevant i den grad det har en forutsigbar virkning på resultatet av den framtidige konkurransen i produktmarkedet. I visse tilfeller blir resultatene av FUI, eksempelvis i form av immaterielle rettigheter, i seg selv omsatt på de såkalte teknologimarkedene, eksempelvis gjennom lisensiering av patenter. I disse tilfellene kan Overvåkningsorganet også vurdere virkningen støtten har på konkurransen i teknologimarkedene.

Virkningen av FUI på produktmarkedene er hovedsakelig dynamisk, og analysen vil derfor ha et framtidsperspektiv. En enkelt nyskapende aktivitet kan ofte knyttes til flere framtidige produktmarkeder. I så fall vil virkningen av statsstøtten bli vurdert på markedene sett under ett.

Det finnes tre klare måter som støtte til FUI kan vri konkurransen på produktmarkeder:

- 1) Støtte til FUI kan vri de dynamiske incentivene for markedsaktører til å investere (fortrenging)
- 2) Støtte til FUI kan skape eller opprettholde posisjoner med markedsrett
- 3) Støtte til FUI kan opprettholde en ineffektiv markedsstruktur.

Statsstøtte kan også ha en negativ virkning på handelen i EØS-markedene. Særlig når FUI-støtte fører til at konkurrenter fortrenses, kan støtten i hovedsak føre til endret handelsmønster og endret plassering av økonomisk aktivitet.

7.4.1 *Vridning av dynamiske incentiver*

Hovedproblemet i forbindelse med FUI-støtte til foretak er at konkurrentenes dynamiske incentiver til å investere blir vridd. Når et foretak mottar støtte, øker dette generelt sannsynligheten for at dette foretaket vil utføre vellykket FUI som fører til økt nærvær på produktmarkedet/-markedene i framtiden. Dette økte nærværet kan føre til at konkurrenter reduserer sine egne investeringsplaner (fortrenging).

I sin analyse vil Overvåkningsorganet også ta følgende elementer i betraktning:

- **Støttebeløp:** Støttetiltak som omfatter betydelige støttebeløp fører mer sannsynlig til betydelige fortrenningsvirkninger. Betydningen av støttebeløpet vil bli målt i forhold til total privat FoU-satsing i sektoren, og beløpet de viktigste aktørene bruker.

- **Nærhet til markedet/kategori av støtte:** Jo sterkere et støttetiltak er rettet mot en FUI-aktivitet nær markedet, desto mer sannsynlig er det at det kan føre til fortrenging.
- **Åpen utvalgsprosess:** Overvåkningsorganet vil innnta et mer positivt syn der tilskuddet gis på grunnlag av åpne og ikke-diskriminerende kriterier.
- **Avgangshindringer:** Det er mer sannsynlig at konkurrenter vil holde fast ved (eller til og med øke) sine investeringsplaner når det er vanskelig å avslutte innovasjonsprosessen. Dette kan være tilfelle når mange av konkurrentenes tidligere investeringer er låst i en bestemt FUI-utvikling.
- **Incentiver i å konkurrere om framtidige markeder:** FUI-støtte kan føre til en situasjon der konkurrentene til firmaet som mottar støtten lar være å konkurrere om et framtidig marked, ettersom fordelene støtten gir (i form av graden av teknisk fremskritt eller i form av timing) reduserer muligheten for at konkurrenter kan oppnå lønnsomhet på dette framtidige markedet.
- **Produktdifferensiering og konkurranseintensitet:** Når produktinnovasjon handler mer om å utvikle differensierte produkter (eksempelvis i form av forskjellige merker, standarder, teknologier, forbrukergrupper), er det mindre sannsynlig at konkurrenter vil bli påvirket. Det samme er tilfelle når det er mange effektive konkurrenter i markedet.

7.4.2 Etablering av markedsrett

Støtte til FUI kan vri markedet ved å øke eller bidra til å opprettholde markedsrett på produktmarkeder. Markedsrett er makten til å påvirke markedspriser, produksjon, utvalget eller kvaliteten på varer og tjenester, eller andre konkurranseparametere på markedet over betydelig tid, til skade for forbrukerne. Overvåkningsorganet vil vurdere markedsretten før støtte gis, og endring i markedsrett som kan forventes som følge av støtten.

Overvåkningsorganet er først og fremst skeptisk til FUI-tiltak som tillater støttemottakeren å overføre eller styrke sin markedsrett på eksisterende produktmarkeder, til nye produktmarkeder. Overvåkningsorganet vil derfor vanligvis ikke se ulemper knyttet til markedsrett på markeder der hver støttemottaker har en markedsandel under 25 % eller på markeder som har en markeds-konsentrasjon med Herfindahl-Hirschman-indeks (HHI) på under 2000.

I sin analyse vil Overvåkningsorganet også ta følgende elementer i betraktning:

- **Støttemottakerens markedsrett og markedets struktur:** Når mottakeren allerede er dominerende på et produktmarked, kan støttetiltaket forsterke denne dominansen ved å svekke ytterligere de konkurransemessige begrensninger konkurrenter kan utøve på støttemottakeren. Tilsvarende kan statsstøttetiltak ha betydelig virkning i oligopol-pregede markeder med bare noen få aktører.
- **Etableringshindringer:** På området FUI kan det være betydelige etableringshindringer for nye markedsaktører. Disse hindringene omfatter juridiske hindringer for å komme inn på markedet (særlig immaterielle rettigheter), stordriftsfordeler, manglende tilgang til nettverk og infrastruktur, og andre strategiske hindringer mot å komme inn på markedet eller utvide sin markedsandel.
- **Kjøperrett:** Et foretaks markedsrett kan også være begrenset gjennom kjøpernes markedsposisjon. Dersom det finnes sterke kjøpere, kan dette motvirke en sterk markedsposisjon dersom det er sannsynlig at kjøperne vil søke å beholde tilstrekkelig konkurranse i markedet.
- **Utvalgsprosess:** Overvåkningsorganet vil være skeptisk til støttetiltak som tillater foretak med sterk markedsposisjon å påvirke utvalgsprosessen, for eksempel ved å ha rett til å anbefale foretak i utvalgsprosessen eller ved å påvirke den retningen forskningen tar på en måte som uten god grunn skader alternative retninger.

7.4.3 *Opprettholde ineffektive markedsstrukturer*

FUI-støtte kan, dersom den ikke er godt målrettet, støtte ineffektive foretak og dermed føre til markedsstrukturer der mange aktører opererer i en skala som ikke er effektiv. I sin analyse vil Overvåkningsorganet vurdere om støtten er gitt på markeder som har overkapasitet, i bransjer i nedgang eller i følsomme sektorer. Slike bekymringer er mindre sannsynlige i situasjoner der statsstøtte til FUI er rettet mot å endre vekstdynamikken i sektoren, særlig ved å innføre ny teknologi.

7.5 *Avveining og beslutning*

På bakgrunn av disse positive og negative aspektene foretar Overvåkningsorganet en avveining av virkningene av tiltaket, og fastslår hvorvidt de konkurransevridninger som oppstår er tilstrekkelig store til at det strider mot de felles interesser. Analysen vil i hvert enkelt tilfelle bli basert på en helhetsvurdering av de forventede positive og negative virkninger av statsstøtten. For dette formål vil Overvåkningsorganet ikke benytte kriteriene i avsnitt 7.3 og 7.4 mekanisk, men vil foreta en helhetsvurdering basert på proporsjonalitetsprinsippet.

Overvåkningsorganet kan vedta å ikke gjøre innsigelser mot det meldte støttetiltaket uten å foreta noen formell undersøkelse, eller kan velge å avslutte en formell undersøkelse i henhold til overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del II artikkel 6 gjennom et vedtak i henhold til protokollens artikkel 7. Dersom Overvåkningsorganet treffer et betinget vedtak i henhold til protokoll 3 del II artikkel 7 nr. 4, kan det særlig vurdere å fastsette følgende vilkår, som må redusere den påfølgende vridningen eller påvirkningen av handelen, og være forholdsmessige.

- lavere støtteintensitet enn de maksimale intensitetene tillatt i avsnitt 5, inkludert mekanismer for tilbakebetaling og forskjellige vilkår for tilbakebetaling av forskudd
- spredning av resultater, samarbeid og andre forpliktelser når det gjelder opptreden
- adskilte regnskaper for å unngå krysssubsidiering fra et marked til et annet, når mottakeren er aktiv på flere markeder
- ingen diskriminering overfor andre potensielle mottakere (reduere selektiviteten).

8. **Kumulasjon**

Når det gjelder kumulasjon, skal maksimalbeløpene fastsatt i dette kapitlet gjelde uansett om støtten til det støttede prosjektet finansieres utelukkende fra statens ressurser eller delvis av Fellesskapet, bortsett fra i de spesifikke og begrensede tilfeller som faller inn under vilkårene for fellesskapsstøtte under RTD-rammeprogrammene, vedtatt i samsvar med henholdsvis EF-traktatens avsnitt XVIII eller Euratom-traktatens avsnitt II.

Når utgifter som er støtteberettiget i forbindelse med FUI også er helt eller delvis støtteberettiget i forbindelse med andre formål, vil det mest gunstige maksimalbeløpet bli anvendt under de gjeldende regler. Denne begrensningen gjelder ikke for støtte gitt i henhold til retningslinjene for statsstøtte kapittel 10.B, Statsstøtte for å fremme investeringer av risikokapital i små og mellomstore bedrifter⁽⁴⁵⁾.

Støtte til FUI skal ikke kumuleres med bagatellmessig støtte til de samme støtteberettigede utgifter for å omgå dette kapitlets regler om maksimal støtteintensitet.

⁽⁴⁵⁾ Kapittel 10.B i retningslinjene for statsstøtte tilsvarer Fellesskapets retningslinjer for statsstøtte for å fremme investeringer i risikokapital i SMB (EUT C 194 av 18.8.2006, s. 2).

9. Sluttbestemmelser

9.1 Rapportering og overvåking

9.1.1 Årlige rapporter

I tråd med kravene i overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del II artikkel 21 nr. 1 samt artikkel 5 i vedtak nr. 195/04 av 14. juli 2004⁽⁴⁶⁾, må EFTA-statene levere årlige rapporter til Overvåkningsorganet.

Utover kravene i disse bestemmelse, skal årlige rapporter om FUI-tiltak for hvert tiltak, inkludert støtte gitt under en godkjent ordning, inneholde følgende opplysninger:

- navnet på mottakeren
- støttebeløp per mottaker
- støtteintensitet
- hvilke aktivitetsområder prosjektene som mottar støtte gjelder.

Ved støtte gjennom skatter og avgifter må EFTA-statene bare levere en liste over de mottakere som har mottatt årlig skattelette på over EUR 200 000.

Når det gjelder klynger, må rapporten også gi en kort beskrivelse av senterets aktivitet og hvor effektivt det er i å trekke til seg FUI-aktivitet. Overvåkningsorganet kan be om ytterligere opplysninger om støtten, for å undersøke om vilkårene i Overvåkningsorganets vedtak om å godkjenne støtten er oppfylt.

De årlige rapportene vil bli publisert på Overvåkningsorganets nettsider.

For all støtte som gis under en godkjent ordning til store foretak, må EFTA-statene også forklare i den årlige rapporten hvordan incentivvirkningen er blitt fulgt ved støtte gitt til slike foretak, særlig ved hjelp av de indikatorer og kriterier som er angitt i avsnitt 6 ovenfor.

9.1.2 Tilgang til den fulle teksten i ordningene

Overvåkningsorganet anser at ytterligere tiltak er nødvendig for å gjøre statsstøtte i Fellesskapet åpnere. Særlig virker det nødvendig å sikre at EFTA-statene, økonomiske aktører, interesserte parter og Overvåkningsorganet selv har enkel tilgang til den fulle teksten i alle gjeldende FUI-støtteordninger.

Dette kan lett oppnås ved å opprette lenkede nettsted. Av denne grunn vil Overvåkningsorganet, ved undersøkelsen av FUI-ordninger, systematisk kreve at den aktuelle EFTA-staten publiserer den endelige teksten til alle endelige støtteordninger på Internett, og opplyser Overvåkningsorganet om nettstedressen. Søknad om godkjenning kan ikke innleveres før opplysningene er lagt ut på Internett.

9.1.3 Informasjonsark

Når støtte til FUI blir gitt på grunnlag av støtteordninger uten å kreve individuell melding, og overstiger EUR 3 millioner, må EFTA-staten dessuten gi Overvåkningsorganet de opplysninger det bes om på standard skjemaet fastsatt i vedlegget til dette kapittel, innen 20 arbeidsdager fra den kompetente myndighet tildeler støtten. Overvåkningsorganet vil gjøre en oppsummering tilgjengelig for offentligheten på sine nettsider (<http://www.eftasurv.int/fieldsOfWork/fieldstateaid/>).

⁽⁴⁶⁾ Tilsvarer forordning (EF) nr. 659/1999 og kommisjonsforordning (EF) nr. 794/2004 av 21. april 2004 om gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 659/1999 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av EF-traktatens artikkel 93 (EUT L 140 av 30.4.2004, s. 1). Forordningen endret ved forordning (EF) nr. 1627/2006 (EUT L 302 av 1.11.2006, s. 10).

EFTA-statene må sikre at det føres detaljerte oversikter om tildeling av støtte til alle FUI-tiltak. Slike oversikter må inneholde all informasjon som er nødvendig for å fastslå at de støtteberettigede kostnadene og største tillatte støtteintensitet er blitt overholdt, og må bevares i ti år fra datoen der støtten ble tildelt.

Overvåkningsorganet vil be EFTA-statene gi disse opplysningene med henblikk på å gjennomføre en analyse av virkningene av dette kapittelet tre år etter at det trer i kraft⁽⁴⁷⁾.

9.2 Formålstjenlige tiltak

Overvåkningsorganet foreslår herved for EFTA-statene, på grunnlag av overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 1, følgende formålstjenlige tiltak i forbindelse med deres respektive eksisterende ordninger for støtte til forskning og utvikling:

For å innfri bestemmelsene i dette kapittel skal EFTA-statene innen tolv måneder etter at dette kapittel trer i kraft, endre sine støtteordninger der det er nødvendig for å bringe dem i samsvar med dette kapittelet, med følgende unntak:

- EFTA-statene har tjuefire måneder på seg til å innføre endringer i forbindelse med bestemmelser omfattet av kapittelets nr. 3.1.1.
- den nye grenseverdien for store individuelle prosjekter vil gjelde fra dette kapittelets ikrafttredelse
- plikten til å levere mer detaljerte årlige rapporter i henhold til nr. 9.1.1 og plikten til å levere informasjonsark i henhold til nr. 9.1.3 vil begynne å gjelde for eksisterende støtteordninger seks måneder etter at dette kapittelet trer i kraft

EFTA-statene bes meddele sitt uttrykkelige og uforbeholdne samtykke til disse foreslåtte formålstjenlige tiltak innen to måneder fra dette kapittelet kunngjøres. Dersom svar ikke gis, vil Overvåkningsorganet anta at den aktuelle EFTA-staten ikke godtar de foreslåtte tiltakene.

9.3 Ikrafttredelse, gyldighet og revisjon

Dette kapittelet trer i kraft på vedtakets dato⁽⁴⁸⁾.

Dette kapittelet vil gjelde inntil 31. desember 2013. Etter å ha holdt samråd med EFTA-statene kan Overvåkningsorganet endre kapittelet før denne dato, på grunnlag av viktige konkurranse- eller forskningspolitiske betraktninger eller for å ta hensyn til annen politikk i Fellesskapet eller til internasjonale forpliktelser. Overvåkningsorganet vil foreta en vurdering av kapittelet tre år etter ikrafttredelsen.

Overvåkningsorganet vil anvende dette kapittelet på alle støtteprosjekter som meldes og som Overvåkningsorganet må ta stilling til etter at kapittelet er vedtatt, selv om prosjektet ble meldt før kapittelet ble vedtatt. Dette omfatter individuell støtte gitt under godkjente støtteordninger og meldt til Overvåkningsorganet ut fra en plikt til å melde slik støtte individuelt.

I tråd med Kommisjonens kunngjøring om fastsettelse av gjeldende regler for vurdering av urettmessig statsstøtte⁽⁴⁹⁾, vil Overvåkningsorganet ved ikke-meldt støtte anvende:

- dette kapittelet, dersom støtten ble tildelt etter at det trådte i kraft,
- i alle andre tilfeller, kapittelet som gjaldt da støtten ble tildelt.

⁽⁴⁷⁾ I denne prosessen kan EFTA-statene bistå Overvåkningsorganet ved å gi sin egen vurdering av ordninger og individuelle tiltak.

⁽⁴⁸⁾ Vedtatt ved kollegiets vedtak nr. 14/07/COL av 7. februar 2007.

⁽⁴⁹⁾ EFT C 119 av 22.5.2002, s. 22.

*VEDLEGG***Skjema for å gi oppsummerende informasjon om støtte under den utvidete forpliktelsen til å rapportere (avsnitt 9.1)**

- 1) Støtte til fordel for (navn på foretaket/foretakene som mottar støtten; om de er SMB eller ikke):
- 2) Støtteordningens referanse (Overvåkningsorganets referanse til eksisterende ordning(er) støtten tildeles etter):
- 3) Offentlig(e) organ(er) som gir støtten (navn og data for tildelende myndighet(er)):
- 4) EFTA-stat der prosjektet eller tiltaket som støttes, blir utført:
- 5) Type prosjekt eller tiltak:
- 6) Kort beskrivelse av prosjektet eller tiltaket:
- 7) Støtteberettigede kostnader (i EUR) der dette er aktuelt:
- 8) Diskontert støttebeløp (brutto) i EUR:
- 9) Støtteintensitet (% i brutto støtteekvivalent):
- 10) Eventuelle vilkår ved utbetalingen av den foreslåtte støtten:
- 11) Planlagt oppstart- og sluttdato for prosjektet eller tiltaket:
- 12) Dato for tildeling av støtten:

Sekstiandre endring av retningslinjene for statsstøtte
Vedtak i EFTAs overvåkningsorgan om å foreslå formålstjenlige tiltak

2009/EØS/60/02

Vedtaksdato: 7. februar 2007

EFTA-stat: Island
Norge
Liechtenstein

Saksnr.: 59185

Tittel: Vedtak i EFTAs overvåkningsorgan om sekstiandre endring av saksbehandlings-regler og materielle regler på statsstøtteområdet – nytt kapittel 14: Statsstøtte til forskning, utvikling og innovasjon. forslag til formålstjenlige tiltak.

Juridisk grunnlag: Kollegiets vedtak nr. 14/07/COL

Vedtak: Følgende formålstjenlige tiltak foreslås av Overvåkningsorganet og godtas av EFTA-statene: EFTA-statene skal innen tolv måneder etter at kapittel 14 trer i kraft, endre sine støtteordninger der det er nødvendig for å bringe dem i samsvar med dette kapitlet, med følgende unntak: i) EFTA-statene har tjuefire måneder på seg til å innføre endringer i forbindelse med bestemmelser omfattet av kapittel 14 nr. 3.1.1; ii) den nye grenseverdien for store individuelle prosjekter vil gjelde fra kapittel 14 trer i kraft; iii) plikten til å levere mer detaljerte årlige rapporter i henhold til nr. 9.1.1 og plikten til å levere informasjonsark i henhold til nr. 9.1.3 vil begynne å gjelde for eksisterende støtteordninger seks måneder etter at kapittel 14 trer i kraft

EF-ORGANER

KOMMISJONEN

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5629 – Normeston/MOL/MET JV)

2009/EØS/60/03

1. Kommisjonen mottok 9. november 2009 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der Normeston Trading Limited ("Normeston", Belize) og MOL Hungarian Oil and Gas Public Limited Company ("MOL", Ungarn) ved salg og kjøp av aksjer overtar felles kontroll i henhold til rådsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over MOL Energy Trade Ltd. ("MET", Ungarn).
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Normeston: et privat selskap aktivt innenfor handel med råolje og 0,2 gassolje,
 - MOL: et vertikalt integrert energiselskap,
 - MET: for øyeblikket et fullt kontrollert datterselskap av MOL aktivt innenfor naturgass og handel, særlig i Ungarn.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 275 av 14.11.2009. Merknadene sendes til Kommisjonen per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01 eller +32 (0)2 296 72 44) eller med post, med referanse COMP/M.5629 – Normeston/MOL/MET JV, til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5660 – RBS/Deutsche Bank/Spin HoldCo)
Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte

2009/EØS/60/04

1. Kommissjonen mottok 10. november 2009 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der foretakene Royal Bank of Scotland Plc (Det forente kongerike) og Deutsche Bank (Tyskland), ved et gjeld-for-aksje-bytte overtar felles kontroll i henhold til rådsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over Spin HoldCo (USA).
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Royal Bank of Scotland: holdingselskap for et av verdens største konserner innen bankvirksomhet og finansielle tjenester,
 - Deutsche Bank: aktiv på verdensplan innenfor investeringsbankvirksomhet. Tilbyr også banktjenester til privatkunder,
 - Spin HoldCo: morselskap for Coinmach Service Corporation, den største tilbyder av tjenester innen vaskeritstyr for leilighetskomplekser i USA og Mexico.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommissjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.
4. Kommissjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommissjonen.

Merknadene må være Kommissjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 278 av 18.11.2009. Merknadene sendes til Kommissjonen per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01 eller +32 (0)2 296 72 44) eller med post, med referanse COMP/M.5660 – RBS/Deutsche Bank/Spin HoldCo, til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

⁽²⁾ EUT C 56 av 5.3.2005, s. 32.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2009/EØS/60/05****(Sak COMP/M.5686 – Vitol Holding/Petroplus Refining Antwerp/
Petroplus Refining Antwerp Bitumen)****Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 9. november 2009 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der foretaket Eurotank Belgium B.V. ("Eurotank", Belgia), som i siste instans kontrolleres av Vitol Holding B.V. ("Vitol", Nederland), ved kjøp av aksjer overtar kontroll i henhold til rådsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele Petroplus Refining Antwerp N.V. ("Petroplus", Belgia) og Petroplus Refining Antwerp Bitumen N.V. ("Petroplus Bitumen", Belgia).
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Petroplus/Petroplus Bitumen: produksjon av bitumen, avsvovling av gassolje, drift av lagerterminal,
 - Vitol: handel med olje og gass, prospektering og produksjon, bl.a. innen olje- og gassektoren.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 276 av 17.11.2009. Merknadene sendes til Kommisjonen per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01 eller +32 (0)2 296 72 44) eller med post, med referanse COMP/M.5686 – Vitol Holding/Petroplus Refining Antwerp/Petroplus Refining Antwerp Bitumen, til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

⁽²⁾ EUT C 56 av 5.3.2005, s. 32.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5693 – Hal Holding/ Safilo Group)

2009/EØS/60/06

1. Kommisjonen mottok 9. november 2009 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der Hal Holding N. V. ("Hal", De nederlandske Antiller) ved kjøp av aksjer og verdipapirer overtar kontroll i henhold til rådsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele foretaket Safilo Group S.p.A. ("Safilo", Italia).
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Hal: investeringer, særlig innen deltaljhandel med optiske varer,
 - Safilo: produksjon og distribusjon av briller, solbriller og motebriller.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 275 av 14.11.2009. Merknadene sendes til Kommisjonen per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01 eller +32 (0)2 296 72 44) eller med post, med referanse COMP/M.5693 – Hal Holding/Safilo Group, til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2009/EØS/60/07****(Sak COMP/M.5704 – JBS/Bertin)****Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 6. november 2009 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der foretakene J&F Participações S.A. ("J&F", Brasil) og ZMF Fundo de Investimento em Participações ("ZMF", Brasil), ved kjøp av aksjer overtar felles kontroll i henhold til rådsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over JBS S.A. ("JBS", Brasil) og Bertin S.A. ("Bertin", Brasil).
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - J&F: familieeid holdingselskap,
 - ZMF: investeringsfond,
 - JBS: framstilling av ferskt og bearbeidet kjøtt,
 - Bertin: framstilling av ferskt og bearbeidet kjøtt.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 279 av 19.11.2009. Merknadene sendes til Kommisjonen per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01 eller +32 (0)2 296 72 44) eller med post, med referanse COMP/M.5704 – JBS/Bertin, til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

⁽²⁾ EUT C 56 av 5.3.2005, s. 32.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5708 – KKR/General Atlantic/TASC)

2009/EØS/60/08

Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte

1. Kommissjonen mottok 11. november 2009 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der foretakene KKR & Co L.P. (sammen med datterselskapene betegnet "KKR", USA) og General Atlantic LLC ("GA", USA) ved kjøp av aksjer overtar felles kontroll i henhold til rådsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over TASC Inc. (USA).
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - KKR: virksomhet på verdensplan innenfor alternativ porteføljeforvaltning, med et bredt tilbud av tilknyttede tjenester til institusjonelle og private investorer, tilbyder av kapitalmarkedsløsninger internt i konsernene, til porteføljeverksomheter og kunder,
 - GA: hovedpartner i et førende selskap på verdensplan som tilbyr kapital og strategisk støtte til vekstselskaper ("GA-konserner"),
 - TASC: tilbyr tjenester innen analyse og rådgivning til ulike regjeringsorganer innenfor forsvar og nasjonal sikkerhet.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommissjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.
4. Kommissjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommissjonen.

Merknadene må være Kommissjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 279 av 19.11.2009. Merknadene sendes til Kommissjonen per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01 eller +32 (0)2 296 72 44) eller med post, med referanse COMP/M.5708 – KKR/General Atlantic/TASC, til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

⁽²⁾ EUT C 56 av 5.3.2005, s. 32.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2009/EØS/60/09****(Sak COMP/M.5713 – Altor/Pharmacy Company Sweden 1 AB og Pharmacy Company Sweden 8 AB)****Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 13. november 2009 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der Altor Fund III GP Limited (som hovedeier av Altor Fund III (No. 1) Limited Partnership og Altor Fund III (No. 2) Limited Partnership, samt som investeringsforvalter for Altor Fund III (No. 3) Limited, Kanaløyene), ved kjøp av aksjer alene overtar kontroll i henhold til rådsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over de svenske foretakene Pharmacy Company Sweden 1 AB og Pharmacy Company Sweden 8 AB.
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Altor Fund III er et privat aksjefond. Altor-fondene består av tre aksjefond (Altor 2003 Fund, Altor Fund II og Altor Fund III) og deres respektive porteføljer av aksjer. De tre aksjefondene fokuserer på investeringer i mellomsegmentet i Norden, og er aktive i en rekke bransjer.
 - Pharmacy Company Sweden 1 AB og Pharmacy Company 8 AB er heleide datterselskaper av det svenske statseide aksjeselskapet Apoteket AB, som har hatt enerett på salg av legemidler på det svenske markedet.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 280 av 20.11.2009. Merknadene sendes til Kommisjonen per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01 eller +32 (0)2 296 72 44) eller med post, med referanse COMP/M.5713 – Altor/Pharmacy Company Sweden 1 AB og Pharmacy Company Sweden 8 AB, til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

⁽²⁾ EUT C 56 av 5.3.2005, s. 32.

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5365 – IPO/EnBW/Praha/PT)**

2009/EØS/60/10

Kommisjonen vedtok 6. oktober 2009 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32009M5365. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5519 – E.ON/Electrabel Acquired Assets)**

2009/EØS/60/11

Kommisjonen vedtok 13. oktober 2009 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32009M5519. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5555 – Novartis/Ebewe)**

2009/EØS/60/12

Kommisjonen vedtok 22. september 2009 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32009M5555. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5573 – Remeha Group/Baxi Holdings)**

2009/EØS/60/13

Kommisjonen vedtok 21. oktober 2009 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32009M5573. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5589 – Sony/Seiko Epson)**

2009/EØS/60/14

Kommisjonen vedtok 22. september 2009 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32009M5589. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5605 – Crédit Mutuel/Monabanq)**

2009/EØS/60/15

Kommisjonen vedtok 8. september 2009 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på fransk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32009M5605. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5622 – Infineon/LSIS/LS Power Semitech JV)

2009/EØS/60/16

Kommisjonen vedtok 8. oktober 2009 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32009M5622. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5632 – PepsiCo/Pepsi Americas)

2009/EØS/60/17

Kommisjonen vedtok 26. oktober 2009 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32009M5632. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5633 – PepsiCo/The PepsiCo Bottling Group)**

2009/EØS/60/18

Kommisjonen vedtok 26. oktober 2009 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32009M5633. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5649 – RREEF Fund/Endesa/UFG/SAGGAS)**

2009/EØS/60/19

Kommisjonen vedtok 21. oktober 2009 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32009M5649. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

Kommisjonsmelding i forbindelse med gjennomføring av artikkel 16 nr. 4 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 om felles regler for drift av ruteflyging i Fellesskapet 2009/EØS/60/20

Forpliktelse til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging

Medlemsstat	Frankrike
Aktuell rute	Limoges (Bellegarde)–Paris (Orly)
Ikrafttredelsesdato for forpliktelse til å yte offentlig tjeneste	7.11.2009
Adresse der anbudsinnbydelsen og eventuell relevant informasjon og/eller dokumentasjon i forbindelse med anbudet og forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste kan fås	Arrêté du 13 octobre 2009 relatif à la modification des obligations de service public imposées sur les services aériens réguliers entre Limoges et Paris (Orly) NOR: DEVA0915912A http://www.legifrance.gouv.fr/initRechText Direction Générale de l'Aviation Civile DTA/SDT/T2 50 rue Henry Farman F-75720 Paris Cedex 15 FRANCE Tlf.: +33 1 580 943 21 E-post: osp-compagnies.dta@aviation-civile.gouv.fr

Kommisjonsmelding i forbindelse med gjennomføring av artikkel 17 nr. 5 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 om felles regler for drift av ruteflyging i Fellesskapet 2009/EØS/60/21

Anbudsinnbydelse i forbindelse med plikt til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging

Medlemsstat	Frankrike
Aktuell rute	Limoges (Bellegarde)–Paris (Orly)
Kontraktens gyldighetsperiode	Fire år fra tidligst 6. april 2010
Frist for innsending av anbud	– for søknader (1. trinn): 21.12.2009 (12.00 lokal tid) – for anbud (2. trinn): 25.1.2010 (12.00 lokal tid)
Adresse der den fullstendige anbudsinnbydelsen og eventuell relevant informasjon og/eller dokumentasjon i forbindelse med anbudet og forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste kan fås	Syndicat Mixte de l'Aéroport de Limoges-Bellegarde 81 avenue de l'Aéroport F-87100 Limoges FRANCE M. Gilles TELLIER Directeur de l'aéroport international de Limoges-Bellegarde Tlf.: +33 555 433 026 E-post: gilles.tellier@limoges.cci.fr